

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

«РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ»

*Матеріали IV-го ВЕБ-семінару
для представників вищих навчальних закладів,
органів публічної влади, громадських організацій
(м. Одеса, 07 червня 2016 року)*

Місце проведення:

ОРІДУ НАДУ при Президентові України

кафедра регіональної політики
та публічного адміністрування

Мета ВЕБ-семінару:

обговорення актуальних проблем регіональної політики та
регіонального розвитку в Україні та світі у контексті
реформування місцевого самоврядування в Україні.

Шановні учасники ВЕБ-семінару !

Одним з пріоритетних завдань сучасної України є проведення реформи системи державного управління. Відповідно до Указу Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 року №5/2015 метою стратегії є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі. Прийняті нещодавно Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-УІІ та оновлений Закон «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 року № 1556-УІІ визначили нові підходи до формування нової генерації державних службовців, які будуть виконувати ці масштабні завдання.

Реформування є побудова прозорої системи державного управління, створення професійного інституту державної служби, забезпечення її ефективності, відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація у повній мірі положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування.

Успішне впровадження реформи державного управління та здійснення децентралізації неможливе без науково обґрунтованої та підтвердженої на практиці ефективної системи регіонального управління. Особлива роль регіонального управління визначена пріоритетами державної регіональної політики що визначені у Законі України від 5 лютого 2015 року № 156-VIII «Про засади державної регіональної політики».

Впевнений, що матеріали ІV-го ВЕБ-семінару «Регіональна політика та регіональний розвиток в Україні» стануть поштовхом до подальших наукових розвідок спільно з управліннями-практиками для поліпшення економічної ситуації в регіонах та підвищення рівня життя їх населення, створення нормальних стандартів життя для кожного громадянина України незалежно від місця його проживання.

Бажаю всім учасникам плідної праці, наполегливості та успіхів у подальшій спільній діяльності.

*З повагою,
Микола Михайлович Іжа,
директор Одеського регіонального інституту
державного управління НАДУ при Президентіві України,
доктор політичних наук, професор,
Заслужений працівник освіти України*

Питання для обговорення

1. ДЕРЖАВНА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА РЕАЛЬНІ ПОТРЕБИ

Мамонтова Елла Вікторівна, доктор політичних наук, професор,

професор кафедри регіональної політики та публічного адміністрування
ОРИДУ НАДУ при Президентіві України, м. Одеса.

Серед пріоритетів державної регіональної політики ключовими є стимулювання та підтримка місцевих ініціатив щодо ефективного використання внутрішнього потенціалу регіонів; зменшення територіальної диференціації за індексом регіонального людського розвитку; формування конкурентоспроможності регіонів; стимулювання міжрегіональної інтеграції та запровадження дієвих інструментів для її державної підтримки; визначення проблемних територій у регіонах та реалізація державних заходів щодо вирішення проблем; створення ефективної системи охорони навколишнього природного середовища шляхом врахування екологічної складової у стратегіях регіонального розвитку; створення ефективних механізмів представництва інтересів регіонів на загальнонаціональному рівні і територіальних громад - на регіональному рівні; формування з урахуванням документів Ради Європи та Європейського Союзу нормативно-правової бази, необхідної для реалізації державної регіональної політики, поліпшення матеріального, фінансового, інформаційного, кадрового та іншого ресурсного забезпечення розвитку регіонів, сприяння здійсненню повноважень органами місцевого самоврядування.

Згідно Закону України «Про засади державної регіональної політики», прийнятого 5 лютого 2015 р. (далі - Закон), державна регіональна політика визначається як система цілей, заходів, засобів та узгоджених дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб для забезпечення високого рівня якості

життя людей на всій території України з урахуванням природних, історичних, екологічних, економічних, географічних, демографічних та інших особливостей регіонів, їх етнічної і культурної самобутності [1].

Суб'єктами державної регіональної політики є Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи. У розробленні та забезпеченні реалізації державної регіональної політики також беруть участь асоціації та інші об'єднання органів місцевого самоврядування, громадські об'єднання, юридичні та фізичні особи.

Стаття 7 Закону визначає нормативні засади реалізації державної регіональної політики, які здійснюються на основі системи взаємопов'язаних документів, що ґрунтуються на Стратегії розвитку України, Генеральній схемі планування території України, схемах планування територій на регіональному та місцевому рівнях. Перелік цих документів включає Державну стратегію регіонального розвитку України; План заходів з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України; регіональні стратегії розвитку; плани заходів з реалізації регіональних стратегій розвитку; інвестиційні програми (проекти), спрямовані на розвиток регіонів

Державна стратегія регіонального розвитку України розробляється на період сім років та визначає тенденції та основні проблеми соціально-економічного розвитку регіонів; пріоритети державної регіональної політики на відповідний період; стратегічні цілі і напрями регіонального розвитку та міжрегіонального співробітництва; оперативні цілі, що забезпечать досягнення стратегічних цілей; основні завдання, етапи та механізми їх реалізації; систему моніторингу та оцінки результативності реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України. Завдання і заходи, обсяги та джерела їх фінансування, а також визначення індикаторів оцінки

результативності їх виконання передбачає План заходів з реалізації Державної стратегії регіонального розвитку України.

За аналогічною структурною та змістовною схемою будуються й Регіональні стратегії розвитку. Їх розроблення здійснюється з урахуванням стратегій розвитку міст, селищ та сіл, першочергового розвитку депресивних територій, стратегічних пріоритетів розвитку районів відповідного регіону. Необхідною умовою реалізації регіональних стратегій розвитку є координація діяльності суб'єктів державної регіональної політики через узгодження цілей, пріоритетів, завдань і заходів центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час розроблення та виконання документів, що визначають державну регіональну політику, проведення моніторингу та оцінки результативності виконання визначених завдань.

З метою ефективної реалізації державної регіональної політики її суб'єкти можуть засновувати агенції регіонального розвитку (далі - АРР) - неприбуткові установи, що утворюються на засадах партнерства між державним, приватним та громадським секторами, організаціями роботодавців та їх об'єднаннями. Співзасновниками АРР також можуть бути регіональні торгово-промислові палати, регіональні асоціації підприємців, регіональні представництва всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи асоціації органів місцевого самоврядування регіону, вищі навчальні заклади, наукові установи, профільні громадські об'єднання регіону (Стаття 19 Закону).

Серед основних функцій агенцій регіонального розвитку перед усім назвемо проведення аналізу соціально-економічної ситуації, проблем розвитку відповідного регіону та подання суб'єктам регіонального розвитку пропозицій щодо шляхів їх розв'язання. Не менш важливим завданням АРР повинно стати ретельне вивчення досвіду інших держав щодо реалізації регіональної політики та підготовка пропозицій щодо використання позитивного досвіду в регіоні. Агенції регіонального розвитку через

організацію та проведення консультаційної роботи покликані активно сприяти реалізації регіональної стратегії розвитку та виконанню плану заходів з її реалізації, програм і проектів регіонального розвитку; забезпечувати підвищення інвестиційної привабливості регіону, залучення інвестиційних та кредитних ресурсів, міжнародної технічної допомоги для регіонального розвитку; активізувати створення умов для інституційного та інфраструктурного розвитку регіону.

Поряд з суб'єктами державної регіональної політики АРР можуть і повинні брати участь у проведенні моніторингу стану виконання у регіоні завдань, визначених Державною стратегією регіонального розвитку, плану заходів з реалізації регіональної стратегії розвитку, програм і проектів регіонального розвитку, а також розробляти пропозиції щодо правового регулювання питань регіонального розвитку. Не менш важливою функцією АРР є інформування громадськості про свою діяльність у контексті реалізації регіональних стратегій розвитку.

Ключовою умовою забезпечення дієвості та результативності Закону «Про засади державної регіональної політики» є контроль за його виконанням, заснований на системному моніторингу. Моніторинг та оцінка результативності реалізації державної регіональної політики здійснюються на засадах періодичного відстеження відповідних індикаторів на основі офіційних статистичних даних та інформації центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та проведення на підставі даних моніторингу оцінки результативності виконання індикаторів шляхом порівняння отриманих результатів з їх цільовими значеннями. Процедурні аспекти даного питання було сформульовано у Постанові КМУ «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» від 11 листопада 2015 р. [2].

У контексті вищезазначеного спробуємо сформулювати декілька рекомендацій щодо реалізації Закону «Про засади державної регіональної політики».

1. Створити ефективну системи підготовки та підвищення кваліфікації фахівців місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у сфері державної регіональної політики.

2. Удосконалити систему моніторингу ефективності використання бюджетних коштів, посилення відповідальності місцевих органів виконавчої влади за ефективне використання ресурсів, спрямованих на розв'язання соціально-економічних проблем регіону.

3. Активізувати роль громадських об'єднань у формуванні пріоритетних напрямів розвитку регіону, та здійсненні контролю за їх реалізацією.

4. Підвищення ефективності діяльності місцевих держадміністрацій, удосконалення взаємовідносин між місцевими держадміністраціями та фізичними і юридичними особами шляхом упровадження системи електронного урядування

Список використаних джерел

1. Про засади державної регіональної політики: Закон України № 156-VIII від 05.02.2015 // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.90
2. Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів: Постанова Кабінет міністрів України № 932 від 11.11.2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/932-2015-%D0%BF/paran11#n11>

Щеплоцька Людмила Валентинівна, магістрант кафедри регіональної політики та публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ, м. Одеса

Регіональна політика – складова державної політики, сукупність організаційно-правових та економічних заходів, здійснюваних державою у сфері регіонального розвитку. Вона має сприяти раціональному використанню природно-ресурсного, людського, виробничого, інвестиційно-інноваційного та інших потенціалів, створювати умови для врахування особливостей кожної території (природно-географічних, історичних, ресурсних, виробничих, соціальних, демографічних та ін.) в контексті загальнодержавних інтересів [8].

Під регіональною політикою слід розуміти, з одного боку, чітко опрацьовану в законодавчому аспекті практичну діяльність держави в усіх регіонах країни, а з другого — соціально-економічну політику, здійснювану на базі загальнодержавного законодавства самими регіонами для досягнення тих чи інших регіональних і місцевих цілей і завдань [7].

М. Кноглер та О. Сєкареєв під регіональною політикою розуміють сукупність заходів, спрямованих на усунення відмінностей в економічній дієздатності та життєвому рівні, наявних між територіально відокремленими частинами країни [4].

Регіональну політику треба розглядати крізь призму конкретизації інтересів, які вона реалізує. Наскільки специфічними є інтереси регіонів, що відображають історичні, етнічні, природні, економічні, соціальні, культурні особливості територій, настільки конкретно диференційованими є інтереси держави по відношенню до них [3].

Ефективність державного регулювання розвитку регіонів і регіонального управління суттєво залежить від взаємодії між центральними органами державної виконавчої влади, місцевими (на рівні регіонів), органами державної виконавчої влади та органами регіонального

самоврядування, а також від оптимальної організації влади безпосередньо на рівні субнаціональних регіонів первинного поділу [2].

Державна регіональна політика – це сукупність стратегічних заходів, засобів, механізмів, інструментів та взаємоузгоджених дій органів державної влади та місцевого самоврядування для забезпечення розвитку держави в цілому та сталого збалансованого розвитку її регіонів, відповідно до поставлених цілей: створення повноцінного життєвого середовища для людей на всій території України; забезпечення просторової єдності держави; сталого збалансованого розвитку її регіонів [1].

Головною метою державної регіональної політики визначено створення умов для динамічного збалансованого соціально-економічного розвитку України та її регіонів, зростання рівня життя населення, забезпечення гарантованих державою соціальних стандартів для кожного її громадянина незалежно від місця проживання, поглиблення процесів ринкової трансформації на основі підвищення ефективності використання потенціалу регіонів і дієвості управлінських рішень, удосконалення роботи органів державної влади й органів місцевого самоврядування [5].

Першочерговим завданням держави на шляху регіональної інтеграції повинен стати пошук раціонального балансу між децентралізацією управління та концентрацією всієї повноти влади в єдиному центрі. У цьому зв'язку саме держава має взяти на себе функцію гармонізації регіональних, міжрегіональних та загальнодержавних інтересів з урахуванням передового світового досвіду, насамперед щодо запровадження принципу субсидіарності, рівних прав та обопільної відповідальності центру і регіонів за соціально-економічний розвиток держави [6].

Україна опосередковано, через органи центральної виконавчої влади, традиційно застосовує такі інструменти впливу на регіональний розвиток, як: нормативно-правове регулювання, пряме державне інвестування, перерозподіл бюджетних ресурсів, встановлення прямих інституційних

відносин між центральними органами влади та органами місцевого самоврядування. Кожен із цих державних інструментів впливу на регіональний розвиток потребує перегляду умов, доцільності та масштабів застосування з метою пошуку оптимального балансу «держава – регіон – громада» [9].

Таким чином, у широкому розумінні регіональна політика — це система цілей і дій, що спрямовані на реалізацію інтересів держави щодо регіонів та внутрішніх інтересів самих регіонів, яка реалізується за допомогою методів, що враховують історичну, етнічну, соціальну, економічну та екологічну специфіку територій.

Список використаних джерел:

1. Бурик З.М. Регіональна політика України: сучасні реалії та досвід країн ЄС // Стратегія реформування системи державного управління на засадах демократичного врядування: Матеріали науково-практичної конференції за міжнародною участю (Київ, 31 травня 2007 р.): У 4 т. – К.: НАДУ, 2007. – Т. 4. – С. 30–33.
2. Дацишин М.Б., Керецман В.Ю. Інституційне забезпечення регіональної політики та практика взаємодії органів влади в Україні. – К.: К.І.С., 2007. – 102 с.
3. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети – К.: Наукова думка, 2006 – 509 с.
4. Кноглер М., Секарев О. Ринкова реформа і регіональна політика // Економіка України. - 1995. — № 1. - С. 65.
5. Концепція державної регіональної політики: Затв. Указом Президента України № 341/2001 від 25.05.01.
6. Лопушинський І.П. Формування та реалізація державної регіональної політики України в контексті євроінтеграційних процесів // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2009. – №1. – С. 7–12.
7. Симоненко В. Регіональна політика: системний підхід // Економіка України. — 1996. — № 6. - С. 31.
8. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 2000.
9. Україна: рік після виборів. Моніторинг регіонів / За заг. ред. І.О. Когута; Лабораторія законодавчих ініціатив. – К.; Львів: Мс, 2007. – 336 с.

2. РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Сорочинський Олександр, магістрант кафедри регіональної політики та публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, *м. Одеса*

Співпраця України та європейського союзу у сфері регіональної політики. Регіональна політика Європейського Союзу, яка підтримує інвестиції в економічний розвиток на рівні окремих регіонів і секторів, є важливим інструментом, що допомагає бідним регіонам конкурувати на єдиному європейському ринку та наздогнати більш розвинені території. Заходи Європейського Союзу з регіональної політики в цілому успішні. Чотири країни, яким адресувалось найбільше коштів у рамках регіональної політики в попередні десятиліття (Іспанія, Греція, Португалія, Ірландія), досягли завдяки цьому вищих темпів і показників економічного розвитку. Так, за 10 років (1985-1995 рр.) вони збільшили свій ВВП на душу населення з 65% до 75% від середнього по ЄС [2, с. 196]. У зв'язку з розширенням ЄС на Схід постала проблема зростання кількості депресивних регіонів. Відтак у грудні 2005 р. було виділено 160 млрд. євро на програми регіонального розвитку у 12 нових країнах-членах на період 2007-2013 років. Це представляло майже трикратне збільшення порівняно з попереднім періодом та бюджетні надходження, еквівалентні 3,2% ВВП цих країн [1]. Ці заходи привертають увагу, зокрема в контексті поширення досвіду ЄС у сфері регіонального розвитку в інших країнах, в тому числі в Україні. З цієї точки зору знаковим є започаткування діалогу між Україною та ЄС у сфері регіональної політики. Адже розробка і реалізація регіональної політики в Україні може базуватися на застосуванні головних принципів цієї політики Євросоюзу. Працюючи над концепцією комплексної державної регіональної політики, Україні не варто черговий раз винаходити велосипед – регіональна

політика, наприклад, у державах Центральної-Східної Європи розробляється і впроваджується згідно з критеріями Європейського Союзу.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, підписана у 2014 р., передбачає широкий спектр можливостей для інтенсифікації взаємодії між Україною та ЄС у сфері регіональної політики, розвитку транскордонного співробітництва та сільських територій. Вони відображені у статті 446 Угоди, що міститься в Главі 27 «Транскордонне та регіональне співробітництво» розділ V Угоди «Економічне та галузеве співробітництво»: «Сторони сприяють взаєморозумінню та двосторонньому співробітництву у сфері регіональної політики щодо методів формування та реалізації регіональних політик, зокрема багаторівневого управління та партнерства, з особливим наголосом на розвитку відсталих територій та на територіальному співробітництву, при цьому створюючи канали зв'язку та активізуючи обмін інформацією між національними, регіональними та місцевими органами влади, соціально-економічними утвореннями та представниками громадянського суспільства». Пріоритетними сферами співпраці визначено розвиток відсталих територій і територіальне співробітництво.

Водночас політика євроінтеграції України досі стикається з цілою низкою серйозних регіональних викликів, що гальмують інтеграційний процес і зменшують спроможність центральної влади впроваджувати необхідні внутрішні реформи та виконувати зобов'язання перед ЄС. Нерівномірний економічний розвиток регіонів, збереження радянських структурних деформацій в промисловості, зростання частки депресивних регіонів, низька адміністративна спроможність місцевої влади, соціокультурні відмінності регіонального розвитку, – всі ці чинники регіонального життя залишаються поза увагою євроінтеграційних планів українського уряду та ставлять під загрозу реалізацію євроінтеграційної політики в цілому. Тому нагальною потребою є формування регіонального виміру євроінтеграційної стратегії України.

У контексті необхідності розвитку і поглиблення діалогу з ЄС у сфері регіонального розвитку Україні доцільно: зв'язати в єдине ціле проблематику сталого регіонального розвитку і євроінтеграційного процесу; сформулювати перелік викликів та проблем, що на рівні регіонів гальмують євроінтеграційну роботу; реально оцінити проектний простір, в межах якого українські регіони співпрацюють з суб'єктами, організаціями та країнами ЄС; розробити підходи щодо впровадження консолідованої політики, яка скоординує зусилля регіонів, центральної влади та зацікавлених країн Європейського Союзу і Єврокомісії у питаннях регіонального розвитку України.

Список використаних джерел

1. Європейська регіональна політика : натхнення для країн, що не входять до ЄС? Застосування принципів та обмін досвідом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm.

2. Сидорук Т. В. Інтеграційні процеси в сучасній Європі / Т. В. Сидорук. – Львів : Піраміда, 2010 – 354 с.

Узскій Ігор Володимирович, слухач ОРІДУ НАДУ при Президентові України, м. Одеса.

Світові тренди розвитку місцевого самоврядування в контексті процесів глобалізації. Управління державою вимагає регіоналізації та децентралізації управління. На регіональний і місцевий рівень мають бути передані важливі питання політичного, економічного та державного управління. Ефективне державне управління має залишати більше простору політичній динаміці на місцях і у регіонах. Цим пояснюється важлива мета реформи організації держави: спочатку слід утворити політично дієздатні, забезпечені владними повноваженнями і демократично легітимовані регіональні, а також комунальні рівні. Після цього реформою мають бути передбачені відповідні форми співпраці та контролю між усіма рівнями організації держави.

Регіоналізація та децентралізація є передумовами демократичної побудови держави і громадянського суспільства. Істинна демократія може бути реалізована в державі лише тоді, коли місцева та регіональна сфери діяльності ґрунтуються на демократичних засадах. Поширення демократичної відповідальності на місцевий та регіональний рівні є ознакою наявності громадянського суспільства. Беручи на себе відповідальність за політичне будівництво, громадянин може ідентифікуватися зі своєю місцевою чи регіональною сферою, що є суттєвим елементом легітимності влади.

Сучасні виклики глобалізації – принципи субсидіарності та децентралізації – належать до базових цінностей європейських держав. Кожна країна-член ЄС здійснила свою концепцію регіоналізації і децентралізації. Велику роль при цьому відіграють історичні традиції розвитку інституту регіонального управління. Значення принципу субсидіарності розглядається як передумова такого політичного устрою, що базується на функціональній свободі управління: держава, згідно з цим принципом, гарантує своїм громадянам свободу і незалежність, місцеве й регіональне самоврядування.

Процес глобалізації, що інтенсивно розвивається у світовій економіці, супроводжується радикальними змінами та зрушеннями в усіх сферах суспільного життя: політичній, економічній, соціальній, технічній тощо. Глобалізація змушує переглянути підходи до перспектив розвитку всіх галузей діяльності, провести перебудови спираючись на тренди розвитку місцевого самоврядування. Глобалізаційна міжнародна інтеграція передбачає створення на міжнародному, національному та регіональному рівнях, таких виробничих та торгівельних елементів, як мережі, альянси, концерни, кластери.

Міжнародна діяльність регіонів має бути цілком узгодженою із зовнішньою політикою держави. Саме тому можливість відповідної взаємодії повинна закладатися в міжнародних угодах, які укладають

загальнонаціональні органи влади. Проте, це не виключає можливості укладання угод між органами регіонального самоврядування різних країн, в яких можуть вирішуватися питання, що перебувають в межах компетенції інститутів регіонального самоврядування. З метою ефективного розв'язання зазначених питань регіони можуть на двосторонній або багатосторонній основі утворювати спільні органи представницького або виконавчого характеру [1].

Отже, міжрегіональне і транскордонне співробітництво сприяє досягненню чотирьох свобод – вільного руху людей, товарів, послуг, капіталів; розширення можливостей отримання благ за рахунок діяльності транскордонних ринків; прискорення формування громадянського суспільства, що, врешті решт, сприяє підвищенню якості життя мешканців прикордоння. Враховуючи важливість зазначених питань для регіонального розвитку, Радою Європи прийнята особлива Конвенція про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними громадами або органами влади, основні принципи якої знайшли своє втілення у проекті Європейської Хартії регіональної демократії

Виникненню і розповсюдженню парадигми нового регіоналізму на теренах України сприяють такі фактори:

інноваційний технологічний розвиток;

процес економічного зростання (на основі інформаційної економіки та інформаційних технологій) через розвиток науки;

становлення держави як складової європейської спільноти та майбутні процеси децентралізації й деконцентрації влади[2].

У цьому контексті новий регіоналізм є складовою загального процесу формування елементів інформаційного суспільства, на порозі котрого стоїть і наша країна [3]. В його основі є системні інституційні зміни, а основною їх характеристикою – децентралізація державної влади та формування засад поліцентричності прийняття рішень.

Державна регіональна політика, що формується на основі принципу нового регіоналізму, є частиною національної стратегії соціально-економічного розвитку України, тісно пов'язаної із здійсненням адміністративної реформи та впорядкуванням територіального устрою країни, яка реалізується шляхом здійснення органами виконавчої влади та місцевого самоврядування системи заходів для забезпечення ефективного комплексного управління соціально-економічним розвитком України та її регіонів.

Список використаних джерел

1. Європейська Хартія регіональної демократії : наук.-практ. коментар / В.о. Міжнар. фонд "Відродження"; Уклад. Тетяна Миколаївна Безверхнюк, Олексій Сергійович Орловський, Сергій Єгорович Саханенко.– Одеса : Хоббит плюс, 2008.– 186 с. ст. 123
2. Скаленко О. К. Україна в глобальному інформаційному просторі: між Сходом і Заходом / А. К. Скаленко // Зовнішня політика України та шлях країни до Європи. – К. : СРСФРУ, 2007. – 170 с.
3. Токовенко В. Політичне керівництво і державне управління: проблеми взаємовідносин та оптимізація взаємодії / Токовенко В. – К. : Вид-во УАДУ, 2001. – 253 с.

3. РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ: СТРАТЕГІЇ, ТЕХНОЛОГІЇ, ІННОВАЦІЇ

Гавриш-Мусафір Анна Олександрівна аспірант кафедри регіональної політики та публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, м. Одеса

На сьогодні розвиток місцевого самоврядування є чи не найважливішим питанням, яке обговорюється на усіх рівнях – починаючи із загальнодержавного, закінчуючи місцевою громадою. У стратегії сталого розвитку "Україна - 2020", затвердженою указом Президента України, зазначена одна із реформ - децентралізація та реформа державного управління, що є одним із першочергових кроків до впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі [2].

Зростаючі вимоги до відповідальності й результативності публічного управління спричинили пошук нових ефективних методологічних засобів, характерних для умов ринкової економіки, які б сприяли реалізації системних вимог до здійснення керованого розвитку, формуванню нової парадигми публічного управління, яка полягає в «служінні громаді», переходу управлінських послуг на новий якісний рівень - орієнтації на споживача, його потреби та вимоги.

Світова практика доводить, що механізм використання маркетингових технологій надає значні можливості для створення результативної, інноваційної та гнучкої системи управління, спрямованої на громадянина, та є результативним інструментом місцевої економічної політики.

Визначено, що концепція маркетингу, суттю якої є «орієнтація на споживачів», виникла наприкінці 19 століття. Проте зараз, ефективність маркетингової діяльності почала знижуватись. Сучасна концепція маркетингу є результатом багаторічної еволюції поглядів на цілі та процес розвитку господарювання. У свій час формування концепції маркетингу

відбувалося під впливом науково-технічного прогресу, який забезпечив величезну різноманітність товарів та послуг і високі темпи їх оновлення. Для того, щоб проаналізувати використання маркетингових технологій у місцевому самоврядуванні необхідно перш за все зрозуміти, що таке маркетингові технології взагалі [1].

Отже, маркетингові технології - це комплекс прийомів, способів дії і прийняття рішень, які визначають діяльність компанії з управління своєю позицією на ринку, вибору і досягнення компанією її основних цілей. В ході застосування маркетингових технологій компанії мають можливість досягати прибутковості і ефективності на ринку за допомогою здійснення планування, організації роботи, аналізу та контролю результатів ринкової діяльності компанії, її конкурентів і ситуації на ринку. Видів маркетингових технологій на сьогодні дуже багато, але зазвичай виділяють п'ять основних технологій маркетингу: сегментування, визначення цілей (цілепокладання), позиціонування, аналіз і прогнозування.

Сегментування як технологія маркетингу - це робота по розділенню ринку на окремі певні сегменти для досліджень і вивчення споживчого попиту, відносин споживачів до певних продуктів.

Визначення цілей (цілепокладання) як технологія маркетингу дозволяє із загальної кількості споживачів виділити за певними параметрами цільову аудиторію, якій призначається конкретний продукт компанії, на яку розрахована та чи інша реклама цього продукту.

Позиціонування - це технологія маркетингу, що дозволяє товару компанії за допомогою певних інструментів зайняти на ринку вигіднішу позицію, ніж позиції товарів компаній-конкурентів.

Аналіз (в тому числі і аналіз продажів) - технологія маркетингу, що включає в себе діяльність по дослідженню і вивченню ринку товарів і послуг, наявності та рівнів попиту на ті чи інші продукти, товари, послуги, вивчення в динаміці цінової політики на ринку, отримання даних і визначення ставлення споживачів до певних видів товарів з метою підвищення попиту на

товари компанії.

Прогнозування є однією з найважливіших технологій маркетингу і являє собою прийоми і способи проведення маркетингових досліджень, з метою оцінки перспективності ринку, можливостей його розвитку, відстеження динаміки цін і тенденцій їх зміни на період прогнозування. Прогнозування буває короткостроковим, середньостроковим і довгостроковим.

Таким чином, технології маркетингу, що застосовуються компанією, дозволяють їй працювати на вірно обраному ринковому сегменті, забезпечувати високий рівень продажів певної цільової категорії споживачів, чії потреби і переваги глибоко і повно вивчені, успішно конкурувати з іншими фірмами завдяки вивченню тенденцій розвитку ринку і потреб покупців, і в кінцевому підсумку підвищити прибутковість компанії або здійснити захоплення більшої частини ринку - це залежить від конкретних цілей, які компанія ставить перед собою на певних етапах розвитку. Ці успіхи завжди свідчать, що компанія застосовує маркетингові технології, якими не володіють її конкуренти, виробляє унікальний продукт або товар такої ж якості, але реалізує його за нижчою ціною.

Якщо говорити про використання маркетингових технологій органами місцевого самоврядування (ОМС), то можна сказати, що маркетинг виступає одним з інструментів, який використовується для підвищення привабливості та конкурентоздатності території певної громади. Відмінність використання МТ у бізнесі та ОМС полягає в тому, що маркетингові заходи на підприємстві здебільшого спрямовані на економічний розвиток, зокрема: підвищення прибутковості, розширення виробництва, покращення якості продукції та ін. Розвиток територіальної громади, на нашу думку, комплексне поняття і не обмежується лише зростанням економічного потенціалу. Оскільки, територіальна громада повинна розглядатися в ширшому контексті ніж тільки як територіальна спільність, а як група людей, які мають спільне місце проживання, поділяють спільні цілі та пов'язані між

собою тісними політичними, соціальними, економічними і комунікаційними зв'язками, то розвиток в цьому випадку повинен означати поліпшення загальної якості життя членів громади. Відповідно, маркетинг громади не може обмежуватися лише заходами, які підвищують інвестиційну привабливість її території та сприяють розміщенню і розвитку бізнес-структур. Не менш важливим, на нашу думку, є розробка таких маркетингових заходів, які б дозволили покращити також туристичний потенціал території. Тобто, завданням політики в даному випадку є забезпечити привабливість територіальної громади як для її жителів, так і для потенційних гостей (туристів), а саме:

- забезпечення високо рівня якості життя населення;
- створення позитивного іміджу;
- підвищення престижності територіальної громади;
- збільшення інвестиційної привабливості території;
- підвищення конкурентоспроможності місцевого бізнесу;
- посилення споживання місцевих товарів та послуг.

Отже, ми визначаємо маркетингові технології місцевого самоврядування як комплекс заходів з боку органів місцевого самоврядування, які визначають вектор розвитку території та сприяють підвищенню її потенціалу. Результатом їх використання повинно стати зростання показників усіх сфер життя територіальної громади.

Список використаних джерел

1. Концепції та види маркетингу[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1018040641713/marketing/kontseptsiyi_vidi_marketingu- назва з екрану
2. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020"» від 12 січня 2015 року № 5/2015 - // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015-> назва з екрану

Лавриненко Володимир Юліанович, аспірант кафедри європейської інтеграції ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, м. Одеса

На регіональному рівні управління забезпечується розвиток регіону як об'єкту управління, створюються умови для впровадження та реалізації змін у практику управління, стимулюється пошук доцільних механізмів

управління процесами змін на рівні регіону. На цьому рівні управління змінами забезпечується ефективний розвиток регіону за умов, що: зміни, які в ньому відбуваються, відповідають пріоритетам і перспективам розвитку регіону, а саме - положенням, зафіксованим у стратегічних документах; забезпечені відповідні умови для різних форм стимулювання суб'єктів управління до запровадження змін; органи управління регіоном володіють та використовують засоби управління, що забезпечують ефективний розвиток регіону; суб'єкти системи регіонального управління здатні вирішувати завдання, що стоять перед управлінням змінами регіону.

Складність змін полягає у тому, що важко визначити всі чинники, які можуть впливати на них, і на які потрібно вплинути. Є незаплановані чинники, яких неможливо уникнути: політика уряду, яка постійно змінюється; лідери, які зникають з політичної арени; посадові особи, які зазнають ротації; нові технології, які впроваджуються; імміграція, яка зростає; економічна криза, із-за якої зменшується доступ до ресурсів; конфлікти, що виникають тощо. Кожна нова незначна зміна, незаплановані чинники спричиняють непередбачувані ускладнення і реакції.

Зовнішні чинники змін пов'язані насамперед із викликами зовнішнього оточення: процесами демократичного врядування, відкритістю, появою нових технологій, загостренням конкурентної боротьби, політичними трансформаціями, змінами в законодавстві тощо. Внутрішніми чинниками виступають внутрішні імпульси розвитку країн, прояви свіжих поглядів, ідей політичних та управлінських еліт.

Як зовнішні так і внутрішні чинники є поштовхом для проведення змін, виступаючи рушійною силою їх реалізації. Поштовхом реформ у країнах світу, в основному, були внутрішні структурні чинники. Діапазон реформ змінювався у відповідності з політичним, економічним і соціальним контекстом кожної країни. Тим не менш, саме фінансові труднощі стали основною причиною змін. Обмежені фінансові ресурси примушують країни

шукати кращих альтернатив з метою досягнути більшого результату з меншими витратами.

Ще однією причиною є політичний тиск, який можна розглядати в якості другого основного чинника реформ.

З метою ефективної реалізації змін важливо: прогнозувати проблеми процесу реалізації змін (залежність від наявних ресурсів; політична воля до змін; здатність і бажання груп інтересу реально сприяти проведенню змін). З огляду на це знову ж таки актуалізується важливість навчання. Підготовка менеджерів є інструментом, який широко використовується в управлінні змінами. У цілому, навчання має дві мети: пояснити політичні та технічні аспекти реформування та заохочувати до горизонтального і вертикального діалогу між керівниками. Додатковим значенням навчання є те, що воно детально роз'яснює необхідність змін для тих, хто несе відповідальність за реалізацію реформ.

4.РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ВЛАДИ ТА ПЛАНУВАННЯ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ У КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Осадчук Світлана Вікторівна, к.держ.упр., доцент, доцент кафедри економічної та фінансової політики ОРІДУ НАДУ при Президентові України, м. Одеса

Правове забезпечення управління фінансовими ресурсами об'єднаних територіальних громад. Функціонування фінансів об'єднаних територіальних громад регулюється чинною правовою базою згідно з нормативно-правовими актами, затвердженими органами державного управління, а також відповідно до правового поля, сформованого власне органами місцевого самоврядування.

До базових нормативних актів належать Конституція України, Бюджетний і Податковий кодекси України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», щорічні Закони України про Державний бюджет України. Значний вплив на формування правового середовища мають підзаконні акти, ухвалені Кабінетом міністрів України та центральними органами виконавчої влади.

Бюджетним кодексом України введено поняття «бюджети об'єднаних територіальних громад» (ст.5). Так, зазначено, що «Бюджетами місцевого самоврядування є бюджети об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад». Дані зміни внесені до Бюджетного кодексу Законом України від 10.02.2015р. № 176-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України».

У Бюджетному кодексі регламентовано функціонування бюджетної системи України, порядок фінансування бюджету (дефіцит, профіцит) та відносини щодо місцевого боргу, організацію бюджетного процесу та повноваження його учасників. Третій розділ Бюджетного кодексу України

присвячено місцевим бюджетам. В цьому розділі чітко визначено склад надходжень та витрат місцевих бюджетів, а також регламентовано складання, розгляд, затвердження, виконання та звітність місцевих бюджетів. Не менш важливі положення регламентує четвертий розділ Бюджетного кодексу – міжбюджетні відносини. Розділ містить статті, які визначають загальні положення; розмежування видатків між бюджетами; фінансові нормативи бюджетної забезпеченості; міжбюджетні трансферти. Зазначено, що бюджети об'єднаних територіальних громад матимуть такі ж надходження, як і міста обласного значення. (ст..64)

Бюджетним кодексом також передбачено, що для фінансування об'єднання територіальних громад можуть використовуватись кошти державного фонду регіонального розвитку (ст..24), які спрямовуються на виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку (у тому числі проектів співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад), що мають на меті розвиток регіонів, створення інфраструктури індустріальних та інноваційних парків і відповідають пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку.

У Податковому кодексі України регламентовано важливі правовідносини стосовно справляння обов'язкових платежів до місцевих бюджетів та взаємовідносини учасників цього процесу. Особливе значення для правового регламентування управління фінансами об'єднаних територіальних громад має стаття 10 «Місцеві податки», в якій визначено перелік місцевих податків і зборів, а також повноваження місцевих рад щодо їх встановлення.

Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» конкретизовано основні положення Конституції щодо місцевого самоврядування. Закон визначив організаційні питання функціонування інституту місцевого самоврядування, детально окреслив повноваження рад, їх голів виконавчих органів, а також організаційно-правову, матеріальну і фінансову основу місцевого самоврядування. Окремим розділом закону

визначено матеріальну та фінансову основу місцевого самоврядування, центральне місце в якій займають об'єкти комунальної власності та місцеві бюджети.

Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року № 157- VIII. В ст.9 зазначеного Закону визначено, що держава здійснює фінансову підтримку добровільного об'єднання територіальних громад шляхом надання об'єднаній територіальній громаді коштів у вигляді субвенцій на формування відповідної інфраструктури згідно з планом соціально-економічного розвитку такої територіальної громади. В зазначеному Законі також визначаються особливості функціонування бюджетів об'єднаних територіальних громад. В ст. 8 зазначено, що бюджет об'єднаної територіальної громади розробляється з урахуванням особливостей підготовки місцевих бюджетів, визначених бюджетним законодавством.

В Законі України «Про співробітництво територіальних громад» від 17 червня 2014 року № 1508-VII регламентовано: джерела, за рахунок яких здійснюється фінансування співробітництва (ст.16); спільне фінансування підприємств, установ та організацій комунальної форми власності (ст.12); Передбачено державне стимулювання співробітництва шляхом надання субвенцій місцевим бюджетам суб'єктів співробітництва у пріоритетних сферах державної політики.

Відповідно до Проекту Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) №2217а від 01.07.2015 передбачено включення до системи адміністративно-територіального устрою України громад та визнання її первинною одиницею у системі адміністративно-територіального устрою України. Передбачені також зміни до статті 142 Конституції України, які спрямовані на розширення фінансових прав органів місцевого самоврядування. Зокрема передбачається, що матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є: 1) земля, рухоме і нерухоме майно, природні ресурси, інші об'єкти, що є у комунальній

власності територіальної громади; 2) місцеві податки і збори, частина загальнодержавних податків та інші доходи місцевих бюджетів. Об'єкти спільної власності територіальних громад перебувають в управлінні районної чи обласної ради та утримуються за рахунок коштів відповідно районного чи обласного бюджету. Проектом змін також передбачено, що держава забезпечує сумірність фінансових ресурсів та обсягу повноважень органів місцевого самоврядування, визначених Конституцією та законами України. Зміна компетенції органу місцевого самоврядування здійснюється з одночасними відповідними змінами у розподілі фінансових ресурсів. Важливим є також пункт, згідно з яким держава компенсує витрати органів місцевого самоврядування, спричинені рішеннями органів державної влади.

Зроблено акцент лише на основних засадах, що регламентують правове забезпечення управління фінансовими ресурсами об'єднаних територіальних громад. В цілому ж питання фінансового забезпечення територіальних громад визначається рядом нормативно-правових актів, постійно вдосконалюється, що обумовлено поглибленням процесів децентралізації.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
2. Закон України від 10.02.2015р. № 176-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України». // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/176-19>
3. Податковий кодекс України станом на 3 вересня 2012 р. — К. : Центр учбової літ., 2012. — 536 с.; Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22 березня 2012 р. № 4618-VI // Відом. Верхов. Ради України. — 2012.
4. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року № 157-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
5. Закон України «Про співробітництво територіальних громад» від 17 червня 2014 року № 1508-VII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>

Войновський Микола Миколайович, аспірант кафедри європейської інтеграції ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, м. Одеса

У ст. 25 Закону України "Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку" закріплено, що органи місцевого самоврядування в порядку, визначеному законом, можуть делегувати об'єднанню, яке управляє багатоквартирним будинком, повноваження по здійсненню розрахунків щодо передбачених законом пільг та субсидій окремим категоріям громадян по оплаті житлово-комунальних послуг, спожитої електроенергії. Делеговані повноваження здійснюються в обсязі, необхідному для повного і своєчасного відшкодування витрат співвласників жилих приміщень, наймачів і орендарів жилих приміщень, шляхом:

передачі об'єднанню встановлених державних дотацій на фінансування витрат на експлуатацію, поточний і капітальний ремонт житлового фонду, субсидій на житлово-комунальні послуги, компенсаційних коштів за надані пільги по оплаті житлово-комунальних послуг окремим категоріям громадян; надання компенсації (субсидії) на оплату житла і комунальних послуг окремим категоріям громадян з числа власників квартир та/або нежитлових приміщень, наймачів і орендарів відповідно до законодавства.

У разі несвоєчасного перерахування на відповідні рахунки коштів за встановлені законодавством дотації, компенсації (субсидії) на оплату житла і комунальних послуг підприємства, організації, що надають житлово-комунальні послуги, можуть звертатися з позовом до суду про безспірне стягнення коштів з платників, які мають сплачувати зазначені дотації, компенсації (субсидії).

Таким чином, через делеговані повноваження та у зв'язку із наданням адміністративних послуг населенню ОСББ фактично втягуються до системи врядування, перетворюючись з виключно господарюючого суб'єкту у публічний суб'єкт. Проте зазначена норма закону є фактично "сплячою", чому сприяють теоретичні та законодавчі прогалини.

Як відомо із загальної теорії управління, розрізняють кілька форм надання повноважень. Серед них:

встановлення – такий спосіб регулювання, коли через законодавчу або статутну норму визначається компетенція тих чи інших суб'єктів;

передача – форма регулювання повноважень, коли будь-яке повноваження того чи іншого суб'єкту виключається з його компетенції і включається до виключної компетенції іншого суб'єкту;

делегування – надання тим чи іншим суб'єктом права на вирішення питань іншому суб'єкту на один раз, на деякий час або на невизначений строк.

Отже, делегування має суттєві відмінності від передачі повноважень. В останньому випадку відповідне повноваження повністю вилучається з компетенції одного суб'єкту та включається до компетенції іншого. У свою чергу, делегування – це надання права вирішувати те чи інше питання іншому суб'єкту без суттєвого втручання в його вирішення, але із залишенням у суб'єкта делегування також відповідальності за їх виконання.

5.ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Карнаков Михайло, магістрант кафедри регіональної політики та публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ при Президентові України, м. *Одеса*

Проблеми інноваційно-інвестиційної політики регіонального розвитку. Конституція України визначила головний вектор перерозподілу економічних прав і повноважень на користь регіонів. Зміна соціально-економічних умов господарювання визначає нові підходи до оцінки інвестиційного потенціалу регіонів. Це потребує аналізу, моніторингу та розроблення шляхів вирішення проблем, пов'язаних з інвестиційною діяльністю на всіх регіональних рівнях. Формування ринкового інфраструктурного середовища передбачає створення диверсифікованої системи інвесторів. Вона складається з агентів різних функціональних і соціально-економічних структур — виробничих, посередницьких, біржових, суто інвестиційних та інших підприємств.

У регіонах України ще не склалася мережа приватних інституційних інвесторів. Найбільшими потенційними приватними інституційними інвесторами є комерційні банки, які здійснюють переважно короткострокове кредитування найприбутковіших торговельно-посередницьких операцій, а не інвестування.

Економіка країни, де вітчизняний інвестор практично не вкладає кошти у розвиток виробництва, не може бути привабливою для іноземного інвестора. Залучення іноземних інвестицій має здійснюватися з урахуванням цілей і завдань державних програм структурної переорієнтації виробництва, цільових програм міжгалузевого та галузевого розвитку, конверсії та розвитку експортного потенціалу. Слід брати до уваги також процеси внутрішньої та зовнішньої кооперації продукції виробничо-технічного призначення, приватизації державних підприємств із залученням іноземного капіталу.

Україна має можливість змінити свої позиції як покупець інвестицій за рахунок їх диверсифікації, отримуючи іноземні інвестиції у вигляді технологічного обладнання, матеріалів, прав інтелектуальної власності, ноу-хау, торгових знаків, деяких інших цінностей. Доцільність такого підходу підтверджена не тільки деякими зарубіжними фахівцями, а й досвідом окремих країн, наприклад Японії, де закупівля та використання зарубіжних ліцензій значною мірою сприяли її соціально-економічному розвитку.

Існує кілька організаційних форм, у яких успішно функціонують технопарки. Університет або НДІ можуть бути єдиним засновником технопарку. Більш часто зустрічається варіант, при якому парк має від 2 до 20 засновників. Цей механізм керування значно складніше механізму з одним засновником, однак вважається більше ефективним, особливо з погляду доступу до різних джерел фінансування. У випадку декількох засновників формується або спільне підприємство, або товариство з обмеженою відповідальністю. При цьому внесок кожного із засновників залежить від його ресурсів і звичайно полягає в наступному:

- вуз - передача технологій, земля, оборотний капітал;
- місцева адміністрація - земля, інфраструктура, гранти;
- банк - капіталовкладення, фінансова експертиза, венчурний капітал;
- промислові підприємства - земля, інфраструктура, капіталовкладення, експертиза проектів.

Однією з перспективних форм розвитку інноваційної інфраструктури є створення міської інноваційно-інвестиційної системи, що буде заснована на розвитку уже існуючих і апробованих організаційних форм підтримки інноваційної діяльності, створенні нових елементів інфраструктури та інтеграції їх в єдину скоординовану систему підтримки інноваційної діяльності. В рамках даного проекту забезпечується концентрація місцевих,

державних, приватних та іноземних фінансових ресурсів, що дозволяє одержати практичний результат його реалізації у вигляді організації нових наукоємних виробництв з застосуванням високих технологій, створенню нових робочих місць і вирішенню економічних і соціальних проблем міста.

З метою вдосконалення організаційного забезпечення процесу функціонування інноваційної інфраструктури, розвитку інноваційної діяльності в місті функції координації і загального методичного керівництва цими роботами доцільно покласти на єдиний міський орган - Центр інноваційного розвитку, який створити при Київській міській державній адміністрації. Створення Центру буде перспективною організаційною формою розвитку інноваційної діяльності в Київському регіоні для реалізації науково-технічного потенціалу Києва і створенню мережі малих науково-технічних та інноваційних підприємств, високотехнологічних бізнес-інкубаторів і центрів трансферу технологій. Центр буде використовувати інноваційний потенціал науково-дослідних організацій і інноваційних підприємств, організаційно об'єднувати виробничі об'єкти інноваційної інфраструктури міста.

Здійснення глибоких соціально-економічних перетворень в Україні потребує врахування потенціалу і особливостей регіонів у межах виваженої державної політики регіонального розвитку, в тому числі у такій ключовій сфері, як інвестиції. У цих умовах зростає необхідність прискорення розроблення в країні наукової концепції інноваційно-інвестиційної політики регіонального розвитку.

Отже, вдосконалення політики залучення зарубіжних інвесторів пов'язано з вирішенням таких проблем:

по-перше, регулювання питань власності, особливо на нерухоме майно і землю, згідно з чинними міжнародними нормами;

по-друге, прийняття законів та підзаконних актів щодо проблем, які стосуються іноземного інвестування єдиним пакетом;

по-третє, розроблення концепції (програми) з чітким визначенням мети залучення іноземних інвестицій, виділення пріоритетних сфер (адресатів) інвестування, механізму реалізації поставлених цілей;

по-четверте, здійснення політики протекціонізму для підтримки вітчизняних товаровиробників та захисту перспективних галузей економіки.

Практика засвідчує, що, проводячи політику залучення інвестицій, важливо дбати про забезпечення їхньої стабільності та тривалості, що в умовах політичних та економічних перетворень всередині держави є дуже сумнівним.

Інноваційно-інвестиційна політика регіонального розвитку передбачає визначення державних і регіональних пріоритетів, а також організаційну та структурну переорієнтацію системи наукових досліджень і проектно-конструкторських розробок, створення нових вітчизняних структур науково-технічного змісту, їхніх регіональних ланок.

Інвестиційна діяльність має бути спрямована на вирішення таких завдань:

- забезпечення економічного та соціального розвитку регіонів з урахуванням раціонального використання їхнього потенціалу, відтворення місцевих ресурсів та охорони навколишнього середовища;
- комплексне розв'язання міжгалузевих науково-технічних та організаційно-управлінських проблем, що зумовлені необхідністю подолання кризи, економічного пожвавлення, розвитку в інтересах регіону і країни в цілому;
- підвищення технологічного та інформаційного рівня всіх сфер господарської діяльності для досягнення конкурентоспроможності продукції та послуг підприємницьких структур регіону;
- реалізація стратегії розвитку регіонів, сприяння формуванню високоефективної структури їх економіки.

Складовими інноваційно-інвестиційної політики регіонального розвитку є інвестиційна стратегія; інвестиційні програми; заходи щодо створення сприятливого інвестиційного клімату, залучення інвесторів.

Всі наведені проблеми, цілком ймовірно вирішити в умовах політичної та економічної сталості, коли немає внутрішніх перешкод та загроз. В умовах суспільної, політичної та економічної трансформації проводити інноваційні впровадження в галузі інвестицій досить ризиковано, тому що немає чіткої гарантії залучення їх у саме ту сферу, яка є актуальною й потребує розвитку.

Список використаних джерел:

1. Стеченко Д.М. Інноваційні форми регіонального розвитку: Навч. посіб. ч. 1. / Д. М. Стеченко.– К.: Вища шк., 2002. – 254 с.
2. Базові положення інноваційно-інвестиційної політики розвитку регіону. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://auc.org.ua>.
3. Зміст інноваційно-інвестиційної стратегії регіонального розвитку. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.uaeconomic.com>

Сокольченко Юлія Миколаївна начальник фінансово-господарського відділу виконавчого комітету Скадовської міської ради, головний бухгалтер, м. Скадовськ

1 квітня 2014 р. Кабінет Міністрів затвердив концепцію реформи децентралізації, згодом парламент ухвалив два закони: Закон України “Про добровільне об’єднання територіальних громад” та Закон України “Про співробітництво територіальних громад”, що дозволяє громадам втілювати спільні проекти та делегувати повноваження одне одному, а також об’єднуватися між собою з тим, щоб отримати більше повноважень і коштів.

Вслід за новими можливостями співпраці територіальних громад парламент ухвалив у грудні 2014 р. зміни до бюджетного і податкового кодексів. Вони, зокрема, перерозподілили податкові доходи на користь місцевих громад, збільшили обсяг державних субсидій місцевим бюджетам і надали органам місцевого самоврядування більше стимулів покращувати інвестиційну привабливість власних регіонів та збільшувати власні доходи.

Запропонований проект децентралізації стосується трьох ключових сфер. По-перше, він передбачає поділ адміністративно-територіального

устрою України на три рівні: громади, райони та регіони. По-друге, він створює нову модель взаємодії між державою та місцевим самоврядуванням на регіональному рівні. По-третє, проект запроваджує нову контрольну інституцію – префектів, які матимуть право зупиняти рішення органів місцевого самоврядування.

Суть реформи: підвищення якості життя людини за рахунок створення умов для сталого розвитку територіальних громад як самостійних та самодостатніх соціальних спільнот, члени яких матимуть можливість ефективно захищати власні права та інтереси шляхом участі у вирішенні питань місцевого значення.

У результаті децентралізації суттєві зміни відбудуться і на районному та регіональному рівнях. Районні та обласні ради матимуть можливість створювати власні дієві виконавчі органи, які матимуть чіткі повноваження.

У результаті проведення децентралізації змін зазнають і функції держави. Функції центральної влади стануть більш чіткими та зрозумілими:

- прийняття Законів - загальних правил функціонування держави;
- нагляд за дотриманням Конституції і Законів України;
- гарантування унітарності держави, забезпечення її територіальної цілісності і незалежності, суверенітету, прав і свобод громадян.

Водночас можна передбачити й певні негативні сторони запропонованого сценарію. Одним з негативних прогнозованих наслідків реформи є боротьба за право контролювати префектів між президентом і урядом. Оскільки префектів призначатиме президент за поданням уряду, між главою держави і прем'єр-міністром можуть виникати конфлікти довкола того, хто контролюватиме діяльність префекта. Додаткове право префекта координувати діяльність територіальних органів виконавчої влади може, крім того, додати приводів для конфлікту між різними державними інституціями на регіональному рівні.

Ця реформа дасть поштовх до повноцінного розвитку громад. Отже, реформа торкнеться кожного в Україні. Децентралізація призведе не лише до змін

системи влади в країні. Змін зазнають усі аспекти повсякденного життя. Реформа дасть нам можливість поліпшити життя окремих громад і країни в цілому. Тому можна сказати, що саме ця реформа є по-суті “Реформою нашого самоврядування. Якщо зможемо самі господарювати на власній землі - тоді й жити нарешті будемо демократично, і бути не радянськими, а українськими європейськими громадянами”.

Основні рекомендації:

- для органів влади та організацій громадянського суспільства, для парламентських фракцій, які підтримують конституційні зміни:

- залучити менші коаліційні фракції до спільної роботи над новими законопроектами. У разі прийняття змін до Конституції парламент зможе розпочати роботу над низкою законопроектів, необхідних для подальшої децентралізації, зокрема – новою редакцією закону про місцеве самоврядування, а також законами про префектів і адміністративно-територіальний устрій. Завдяки участі у роботі над цими документами опоненти конституційних змін зможуть удосконалити проблемні, на їхню думку, моменти у запропонованій моделі децентралізації;

- для президента й уряду:

- у центрі цієї кампанії має лежати інформація про конкретні результати реформи, які зможуть покращити якість життя громадян. Українська влада має чітко засвідчити внутрішні витоки реформи, аби побороти поширений стереотип про те, що її нав’язали Україні ззовні як одне із зобов’язань у рамках мінського процесу;
- відкрити більше каналів впливу для стейкхолдерів, аби зробити процес реформування більш інклюзивним і прозорим. Президенту й уряду слід суттєво розширити коло тих, хто братиме участь у розробці й обговоренні нових законів у сфері децентралізації, аби зробити весь процес більш відкритим для суспільства;

- для членів парламентської коаліції:

- гарантувати, що префекти будуть політично незалежними від президента й уряду. Аби уникнути загрози змагання з приводу того, хто контролюватиме префектів, їх слід призначати на основі прозорого конкурсу, де президент і прем'єр-міністр не відіграватимуть визначальної ролі. Новий закон також має передбачати вичерпний перелік підстав для звільнення префектів, аби максимально звузити суб'єктивні трактування президента і прем'єр-міністра з приводу власного права відправляти префектів у відставку;
- чітко вказати умови, за яких президент матиме право зупиняти повноваження органів місцевого самоврядування. Новий закон про місцеве самоврядування повинен містити вичерпний і недвозначний перелік усіх загроз державному суверенітету, територіальній цілісності та національній безпеці, які можуть спонукати президента розпустити місцеву раду, аби запобігти зловживанню цього права з боку глави держави.

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми державного управління: Збірник наукових праць УАДУ при Президентові України (Львівський філіал)/ За заг.ред. А.О.Чемериса.- Львів: ЛФ УАДУ, Кальварія, 2001.- Вип. 6.- 372с.
2. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” // [Електронний ресурс] // Режим доступу:<http://zakon1.rada.gov.ua/>.
3. Закон України “Про добровільне об’єднання територіальних громад” // [Електронний ресурс] // Режим доступу:<http://zakon1.rada.gov.ua/>.
4. Закон України “Про співробітництво територіальних громад”// [Електронний ресурс] // Режим доступу:<http://zakon1.rada.gov.ua/>.

6.ПРОЕКТНИЙ ТА ПРОГРАМНИЙ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ.

Кубрак Олександра Олегівна, аспірант кафедри управління проектами ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, м. Одеса

Інтеграція стратегічного та проектного підходів в управлінні регіональним туристично-рекреаційним комплексом. Протягом останніх десятиріч спостерігається стрімкий розвиток туризму в усьому світі. Україна має значний природно-ресурсний та історико-культурний потенціал котрий робить її привабливою для туристів.

Переорієнтація внутрішніх туристичних потоків з АР Крим на курорти Греції, Болгарії, Туреччини, ОАЕ та іноземних потоків на країни Азії й Африки вимагає швидких дій щодо забезпечення привабливості вітчизняного туристичного продукту, якими мають стати невеликі проекти, зорієнтовані на короткотривалі подорожі та високу якість туристичного сервісу за прийнятними цінами для українських туристів і цікаві туристичні маршрути і тури ще не відомими для іноземних туристів місцями. Тому основою формування та реалізації стратегії забезпечення конкурентоспроможності національного / регіонального туристичного продукту має стати проектний підхід [4].

Основними пріоритетними напрямками реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р. є зростання конкурентоспроможності регіонів, досягнення рівномірного та збалансованого розвитку територій, створення умов для співробітництва регіонів [1]. Стратегія розвитку туризму і курортів, метою якої є формування конкурентоспроможного на внутрішньому та світовому ринку національного/ регіонального туристичного продукту, сприяння розвитку туризму і курортів є державним документом, що визначає напрями розвитку туристичної галузі [3]. Своєчасне реагування на негативні тенденції соціально-економічного розвитку та подолання потенційних загроз є необхідною умовою для

забезпечення конкурентноспроможності регіонального туристичного продукту.

Ю. Шаров наголошує на перспективності реалізації стратегій інноваційного розвитку на основі проектного підходу [7]. Н. Перфілова відзначає переваги проектного підходу над програмно-цільовим, які проявляються в оптимальному перерозподілі ресурсів між роботами різних проектів, плановому контролі виконання робіт, мінімізації ризиків проектів та досягненні необхідної якості результату проекту [2].

Проектування – це особливий вид управлінської технології на основі проектного підходу. Основа проектного підходу в управлінні – розуміння проекту, як керованої зміни початкового стану будь-якої системи (наприклад, держави, регіону, організації чи підприємства), пов'язаної з витратою часу й коштів. Суть управління проектами складають дослідження процесу й регулювання змін, здійснюваних за заздалегідь розробленими правилами в рамках бюджету та певних обмежень. Під проектом розуміють комплекс взаємопов'язаних логічно-структурованих завдань і заходів, упорядкованих у масштабі часу, які спрямовані на вирішення найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки, адміністративно-територіальних одиниць чи територіальних громад, організацій та установ і здійснюються в умовах фінансових та інших ресурсних обмежень у визначені терміни. І як результат – створення унікальних продуктів чи послуг, які не розроблялися раніше та відрізняються від існуючих аналогів [5;6].

Основою проектування туристичної діяльності є використання інтегрованої сукупності управлінських методів та інструментів впливу на учасників проектів через формування особистої відповідальності за безпечність та якість послуг, що будуть пропонуватися. Тому методологія проектного менеджменту в туризмі спрямована на задоволення потреб туристів, ініціюючи та реалізуючи проекти у дестинаціях[4].

Стратегічний підхід має прямо корелюватись з проектним підходом. Тому, наскільки б добре не була прописана стратегія розвитку окремого

регіону, якщо в основі немає чітких та конкретних проектів, вона може залишитися лише на папері. Саме проектний підхід дає можливість перетворювати стратегічний план у чітко визначені проекти й програми розвитку певної території. На регіональному рівні застосування проектного підходу до управління розвитком туризму передбачає створення нових, відродження занедбаних та розвиток успішних дестинацій через реалізацію чіткої програми дій.

Ми вважаємо, що ініціація та реалізація проектів має відбуватися безпосередньо в дестинаціях за підтримки місцевих органів самоврядування і співпраці з науковими, проектними організаціями, оскільки знання особливостей території, наявності різноманітних туристичних об'єктів, якості туристичного сервісу потребують не тільки визначення нагальної проблеми, але й формування концепції проекту, проведення фінансово-економічного обґрунтування, планування й структуризації. Беручи до уваги ці особливості проектного менеджменту, буде змога ефективно ініціювати та імплементувати проекти в конкретних дестинаціях, і туристична сфера в Україні зможе поступово та організовано розвиватися, враховуючи євроінтеграційну політику країни.

Список використаної літератури

1. Державна стратегія регіонального розвитку до 2020 року // ЗАТВЕРДЖЕНО постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 – 103 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p>
2. Перфілова Н.М. Проектний підхід до управління державними фінансами / Н.М. Перфілова // Математичні машини і системи, 2009. – № 2. – С. 129-138.
3. Про схвалення Стратегії розвитку туризму і курортів // РОЗПОРЯДЖЕННЯ Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2008 № 1088-з. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1088-2008-p>
4. Регіональний туристичний продукт: проектний підхід до забезпечення конкурентоспроможності : монографія / За заг. ред. М.М. Іжі, К.Д. Бабова, Т.М. Безверхнюк. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016. – 626 с.
5. Технології та інноваційні механізми управління програмами розвитку регіонів та міст : [навч.-метод. посіб.] / Т. М. Безверхнюк, Н. О. Котова, Т. В. Сивак та ін. ; за заг. ред. Т.М. Безверхнюк. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2013. – 252 с.
6. Управління проектами в публічній сфері : [навч. посібн.] / Т. М. Безверхнюк, Н. О. Котова, С. А. Попов / За заг. ред. Безверхнюк Т. М. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2011. – 295 с.
7. Шаров Ю.П. Стратегічне планування в муніципальному менеджменті: концептуальні аспекти : монографія / Ю.П. Шаров. – К. : УДАУ, 2001. – 302 с.

7. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сухарська Лариса Вікторівна, аспірантка кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом НАДУ при Президентіві України, м. Київ

MLG у сфері фінансового забезпечення розвитку територіальних громад: зарубіжний досвід. MLG (multi-level governance, або багаторівневе управління) означає широкий комплекс заходів, множину систем координації і переговорів між формально незалежними, але функціонально залежними один від одного акторами, що знаходяться в складних і таких, що постійно змінюються, стосунках один з одним. Це визначення, по суті, є «концепцією багаторівневості». Визначено два ідеальні типи MLG – тип I і тип II. Ідеальний тип I багаторівневого управління нагадує традиційну федеральну систему, яка встановлює стійкий розподіл повноважень між обмеженим числом рівнів влади на територіях, що знаходяться в підвідомчості органам влади і що мають властивість взаємовиключного членства. У свою чергу, ідеальний тип II, аналог якого важко знайти в традиційних політичних і державних системах, пов'язаний з вузькоспрямованою сферою повноважень, що змінюються, і поєднаним членством.

Ідеальний тип I є переважаючим, в якому публічні органи, з точки зору їх формальних повноважень, вважаються урядом для співтовариства громадян. Тому, зростання важливості MLG у сфері фінансового забезпечення розвитку територіальних громад є найважливішим завданням фінансової політики місцевих органів влади.

Фінансові відносини на рівні територіальної громади представляють собою фінансову систему, що складається з таких елементів: місцевих фінансів, спеціальних позабюджетних фондів; фінансів приватного сектору і громадських організацій, що функціонують в громаді, та фінансів домогосподарств, що знаходяться в громаді.

В економічній літературі поняття «місцеві фінанси» протиставляється поняттю «державні фінанси», оскільки останні покликані забезпечувати функції загальнодержавних органів управління, у той час як місцеві фінанси забезпечують виконання функцій органів місцевого самоврядування [4].

У науковій літературі [2;5] зазначається, що органи самоврядування територіальних громад безпосередньо можуть управляти тільки тією частиною фінансів, що відноситься саме до категорії «місцеві фінанси», тобто до фінансів місцевих органів влади. У той же час поняття фінансів територіальних громад є значно ширшим і включає фінанси установ бюджетної сфери і суб'єктів господарювання, що займаються комерційною діяльністю, фінанси кредитно-фінансових установ, фінанси населення і громадських організацій, тобто всіх суб'єктів економічних відносин територіальної громади. При цьому сукупність фінансових коштів зазначених суб'єктів складає фінансовий потенціал територіальної громади.

Всесвітня декларація місцевого самоврядування визначає основи побудови фінансів місцевих органів влади, які викладені в статті 8 «Кошти місцевих органів влади». Відповідно до пункту 1 декларації місцевим органам влади надається право на відповідні фінансові ресурси, відокремлені від коштів інших рівнів управління, і на вільне розпорядження грошовими надходженнями в межах їх повноважень [1].

Основна ідея Європейської Хартії про місцеве самоврядування, яка була прийнята Радою Європи у 1985 р. – забезпечити і гарантувати незалежність і самостійність органам місцевого самоврядування у вирішенні питань місцевого значення. В ній також вказано, що така незалежність і самостійність неможлива і немислима без наявності економічних і фінансових ресурсів, що належать органам місцевого самоврядування [3].

Звичайно універсальної моделі організації фінансів органів місцевого самоврядування, яка може застосовуватися для всіх європейських країн, не існує, тому що в кожній з них є свої власні потреби і рішення. Проте стаття 9

Європейської хартії місцевого самоврядування передбачає деякі загальні принципи, що стосуються фінансових ресурсів місцевих органів влади.

Конституція Французької республіки була доповнена ст. 722, присвячена питанням формування фінансової основи місцевого самоврядування. Насамперед слід звернути увагу на закріплення порядку пропорційного оподаткування, який покликаний сприяти рівності між територіальними громадами. Також в цій статті закріплені вимоги щодо адекватності фінансових ресурсів компетенції територіальних колективів. Будь-яка передача компетенції між Державою і територіальними колективами супроводжується наданням ресурсів, еквівалентних тим, котрі необхідні для здійснення цієї компетенції. Будь-яке надання чи розширення компетенції, що має наслідком зростання видатків територіальних колективів, має супроводжуватися наданням ресурсів, визначених законом.

Відповідно до ст. 167 Конституції Республіки Польща одиницям територіального самоврядування гарантується частка в публічних доходах відповідно до виконуваних ними завдань. Зміни в завданнях і компетенції одиниць територіального самоврядування відбуваються одночасно із відповідними змінами у розподілі публічних ресурсів [6].

Наприклад, в Швеції більша частина функцій соціальної держави реалізується на рівні комун або ленів. Комунальні видатки і видатки ленів співвідносяться 70 до 30. В 2005 році в Швеції було змінено механізм субсидування. Державні асигнування тепер розраховуються таким чином, щоб нівелювати різницю в розмірі податкової бази між різними муніципалітетами із розрахунку на 1 жителя. Метою таких асигнувань є вирівнювання обсягу та якості послуг, які надаються муніципалітетами своїм жителям, щоб їх якість не залежала від територіальної приналежності. Бюджет приймається в листопаді на рік, а на 3 роки складається й затверджується фінансовий план, що дає змогу планувати діяльність у середньостроковій перспективі.

Брак фінансів підштовхує до ліквідації малоефективних структур місцевого управління, на локальному рівні йде постійний пошук більш сучасних шляхів задоволення потреб громад. Приміром, з 1990-х рр. в Швеції набув поширення аутсорсінг, тобто місцеві та регіональні органи влади, замість того щоб організовувати надання певних послуг населенню, все частіше стали купувати їх у приватних компаній [7]. Таким чином, стала розвиватися конкуренція між приватними і комунальними підприємствами щодо надання послуг населенню. Насамперед, це стосується транспортних послуг, прибирання сміття, утримання дітей в дошкільних закладах.

В Західній Європі в організації місцевих запозичень допомагають автономні агентства, які діють на комерційній основі. Організація Фінанси муніципалітетів Фінляндії, яка належить асоціації місцевих органів влади, забезпечує консолідацію боргів муніципальних органів. В Данії місцеві органи влади спільно заснували кооперативний муніципальний банк. У Великобританії «Рада по кредитуванню громадських робіт» направляє фінансування з центру на виконання громадських робіт на місцевому рівні.

Не снує єдиної моделі місцевого самоврядування за структурою, ієрархією взаємовідносин, переліком функцій, рівнем децентралізації влади. В різних країнах населені пункти, які схожі за чисельністю населення та іншими параметрами, мають різну організацію місцевого самоврядування. Разом з тим чітко простежуються загальні тенденції. По-перше, більшість країн визнають, що фінанси повинні бути адекватними функціям органів місцевого самоврядування, щоб гарантувати їм спроможність виконувати свої обов'язки ефективно й своєчасно. По-друге, жителі населених пунктів потребують певних послуг, прагнуть через обрані ними органи вирішувати питання місцевого значення, місцеве самоврядування має відповідати їх сподіванням. По-третє, місцеві органи влади повинні мати суттєвий рівень автономії, щодо власної організації, прийому, звільнення та визначення умов роботи посадових осіб, встановлення місцевих податків тощо.

Список використаних джерел

1. Всесвітня декларація місцевого самоврядування // Місцеве та регіональне самоврядування України. - К., 1994. - Вип. 1-2. - С. 65-69.
2. Гецько В. В. Місцеві фінанси: суть, структура і принципи формування ресурсів / В. В. Гецько // Фінанси України. - 1999. - № 5. - С. 103-129.
3. Європейська хартія місцевого самоврядування: Муніципальні фінанси в країнах-членах Ради Європи / Асоціація міст України. - К. : 2000. - 64 с.
4. Колесникова Н. А. Финансовый и имущественный потенциал региона: опыт регионального менеджмента / Н. А. Колесникова. - М. : Финансы и статистика, 2000. - 240 с.
5. Кравченко В. І. Фінансові проблеми місцевих органів влади в Україні / В. І. Кравченко // Фінанси України. - 1995. - № 1. - С. 61-63.
6. Куйбіда В. С. Самоврядування територіальної громади : монографія / В. С. Куйбіда, І. К. Кавер. - Львів : Літопис, 2006. - 108 с.
7. Нешитой А. С. Финансы и кредит : учебник / А. С. Нешитой. - 2-е изд., перераб и доп. - М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и КО», 2006. - 572 с.

8. ПІДГОТОВКА УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ ДЛЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ: КРАЩІ ПРАКТИКИ

Єфанов Андрій Михайлович, аспірант кафедри регіональної політики та публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ, м. Одеса.

Питання підготовки професійних управлінських кадрів для органів регіонального управління є одним з ключових у сучасній державно-управлінській науці та практиці. На сучасному етапі розбудови України постало питання проведення реформи у системі регіонального управління в цілому, та зокрема щодо створення дієвого місцевого самоврядування та децентралізації влади в країні. Останні події, що відбуваються в українському суспільстві свідчать про термінову необхідність децентралізації та перерозподілу владних повноважень між суб'єктами системи державного управління. Це в першу чергу обумовлено зростанням процесів демократизації та самоорганізації суспільства, а також необхідністю забезпечення ресурсної самодостатності адміністративно-територіальних одиниць.

Необхідність докорінного поліпшення якості кадрового забезпечення на регіональному рівні, здійснення його ефективного професійного розвитку обумовлена потребою у висококваліфікованих кадрах, ерудованих, компетентних управлінцях з інноваційним мисленням, здатних до відповідального прийняття управлінських рішень. Забезпечення держави висококваліфікованими спеціалістами - це складний безперервний процес, який передбачає удосконалення державної кадрової політики, спрямоване на послідовне здійснення низки науково-дослідних, організаційно-управлінських, політичних та законодавчих дій.

Ініційовані Президентом України реформи системи органів місцевого самоврядування та децентралізації передбачають передачу повноважень на нижчі управлінські рівні за принципом субсидіарності, що у свою чергу передбачає наявність висококваліфікованого управлінського персоналу, здатного вирішувати поставлені завдання.

На наш погляд, слід приділити більш пильної уваги кваліфікаційному рівню посадових осіб місцевого самоврядування, який характеризується обсягом знань, трудових навичок і вмінь, що обумовлюють здатність посадової особи місцевого самоврядування до праці відповідного обсягу та складності, а також визначають підготовленість до професійної діяльності.

Відомості щодо освітнього рівня державних службовців станом на (станом на 01.01.2015 р.)

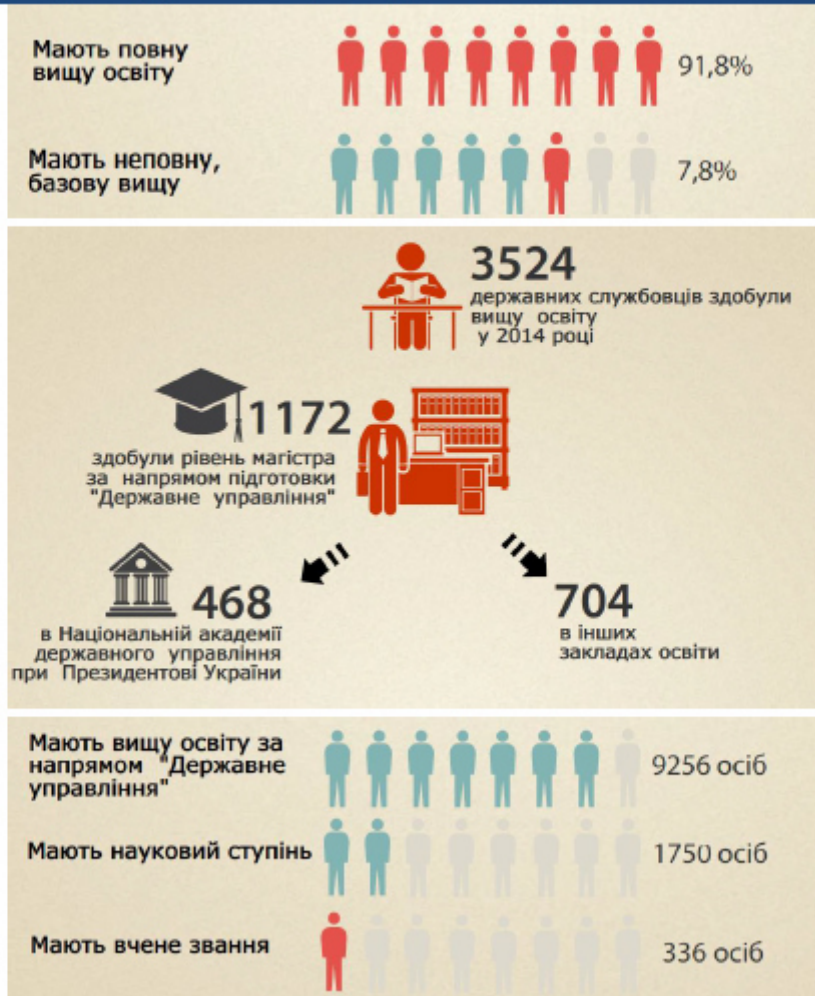

Рис. 1 Відомості щодо освітнього рівня посадових осіб місцевого самоврядування [1].

Щодо отримання посадовими особами професійної вищої освіти, слід зазначити негативну динаміку щодо вступу на навчання за професійними програмами підготовки магістрів державного управління. Як приклад, питома вага посадових осіб місцевого самоврядування у загальній кількості осіб, зарахованих на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра державного управління до ОРІДУ НАДУ при Президентові України

в середньому щорічно складає лише чверть. Переважна більшість із зазначених слухачів – службовці виконавчих органів міських рад. Зовсім поодинокими є випадки отримання професійної освіти депутатами міських, районних та сільських рад. Отже сучасний стан професійно-кваліфікаційного складу посадових осіб місцевого самоврядування свідчить про зниження їх кваліфікаційного рівня, зокрема через недостатню конкурентоспроможність органів місцевого самоврядування на ринку праці, зниження рівня престижності посад, що призводить до низької ефективності управлінських рішень.

З огляду на значну кількість повноважень, що в результаті проведеної реформи будуть віднесені до компетенції посадових осіб місцевого самоврядування, а також на вимоги нового Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», вважаємо за доцільне вжити заходів щодо підвищення професійно-кваліфікаційного рівня посадових осіб. Для цього пропонуємо збільшити кількість тематичних семінарів

для посадових осіб місцевого самоврядування у регіональних ЦПКК, активізувати направлення посадових осіб на навчання до закладів системи Національної академії державного управління при Президентові України, а також ввести обмеження щодо заміщення керівних посад для осіб, які не мають відповідної професійної кваліфікації (магістр державного управління або магістр державної служби). Особливу увагу слід приділити працівникам сільських та селищних рад, рівень професійної підготовки яких є найнижчим. На наш погляд розробка та впровадження окремих програм професійної підготовки депутатів місцевих рад також позитивно вплине на загальний рівень забезпеченості місцевих рад якісним кадровим ресурсом.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Нацдержслужби України – Режим доступу: <http://www.guds.gov.ua/>.

9.ПАРТНЕРСТВО ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ, ГРОМАДСЬКОСТІ, ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПРИВАТНОГО СЕКТОРУ У ПРОЦЕСАХ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Балабаєва Зінаїда Василівна, доктор філософських наук, професор кафедри регіональної політики та публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ, м. Одеса.

Шляхи оновлення форм взаємодії органів публічної влади з громадськістю. Сучасний політичний процес свідчить про збільшення політичної активності громадян, їх прагненні активно включитися в діяльність по перетворенню суспільства. Влада виявилася не готовою до сприйняття великої кількості вимог та масового невдоволення людей. Природно виникає проблема оновлення форм роботи публічної влади та громадськості.

Ефективність системи публічної влади значною мірою залежить від успішності взаємодії місцевих громад і влади, конструктивного змістовного діалогу, орієнтації на спільне вирішення проблем місцевого життя. Така взаємодія має базуватися на взаємній зацікавленості та готовності обох сторін до спільної участі в даному процесі. При цьому населення має бути не об'єктом управління, в ряді випадків не тільки «прохачем», що очікують допомоги з боку органів влади, а рівноправним активним суб'єктом взаємодії [2].

Одним із шляхів цієї роботи має бути широке залучення громадян до процесу прийняття рішень. Такою формою можуть стати народні сходи громадян. Це далеко не нова форма активності громадян, але вона може бути по-новому сприйнята органами влади і оновлена. Народні сходи можуть стати формою систематичної роботи з інформування громадян про плани органів влади з виконання державних програм або рішенні текучих питань.

Має бути оновлена така форма взаємодії органів влади та громадськості як інститут омбудсмена на рівні регіону. Причому, сфери застосування, в якій омбудсмен здійснює свої повноваження, можуть бути різноманітними: від захисту прав дітей і людей похилого віку та аж до ув'язнених. Основною його властивістю є той факт, що в переважній більшості випадків реалізовувати власні повноваження омбудсмен починає з заяви громадянина чи власної ініціативи, ці дії мають бути направлені на призупинення порушень з боку уряду чи адміністрації. Головною передумовою діяльності омбудсмена є його незалежний статус. На місцевому рівні коло цих повноважень окреслено або в статутах відповідних територій, або ж в окремому положенні, що є додатком до цих статутів на центральному рівні, в конституції чи регулюється окремим законом.

В Україні є певний досвід функціонування уповноваженого з прав людини на рівні окремої територіальної громади. Одною з перших спроб запровадження в Україні інституту уповноваженого є досвід міста Кам'янець-Подільськ Хмельницької області. В Положенні «Про уповноважених міського голови (префектів) міста Кам'янець-Подільського» префект здійснює в рамках наданих йому повноважень контрольну, координуючу виконавчо-розпорядчу та організаційну діяльність на території умовного мікрорайону, а серед основних завдань префекта зазначається захист прав та законних інтересів його мешканців.

Більш вдалою, на нашу думку, є спроба запровадження інституту уповноваженого в місті Нова Каховка Херсонської області, де рішенням сесії міської ради запроваджено посаду та затверджено Положення про уповноваженого з прав людини.

Пошуку нових форм взаємодії влади та громадськості має сприяти вдосконалення інформаційно-аналітичної роботи у регіоні. Таку роботу могли б виконувати ситуаційні центри (ситуаційні кімнати), створені при обласній державній адміністрації, а також і при районних адміністраціях, що дозволить створити певну інформаційне - аналітичну мережу. Це можуть

бути невеликі групи фахівців, зайнятих виключно інформаційно - аналітичною діяльністю. Ситуаційний центр дасть можливість керівнику отримати вже оброблену інформацію, систематизовану і структуровану. Ця проблема вже звісна українським науковцям [1].

Ситуаційні центри також дадуть можливість експертне - аналітичній групі надавати суттєву допомогу у прийнятті важливих управлінських рішень, у тому числі, стратегічного характеру шляхом надання об'єктивної інформації, науково обґрунтованих оцінок і прогнозів розвитку конкретних процесів у регіоні.

Наявність таких центрів дозволяє керівнику максимально використовувати свої можливості і потенціал, швидко реагувати на будь-яку нестандартну ситуацію, підвищують потужність і швидкодію "колективного інтелекту", гарантують генерування нових ідей, надають нові робочі місця і престижну професію.

Для впровадження та успішного функціонування ситуаційних центрів в Україні є всі підстави: кадрові, теоретичні та методичні, політичні та організаційні. За роки роботи регіональних інститутів державного управління ними підготовлена велика кількість державних службовців, готових до інформаційно - аналітичної роботи. Кількість модулів, що читаються в інститутах з інформаційно - аналітичної роботи, говорить саме за себе. При цьому використовуються навчальні посібники багатьох країн світу, де представлені найновіші напрацювання в галузі теорії та практики аналітичної діяльності. Потенціал цих фахівців поки ще використовується недостатньо.

Список використаних джерел

1. Марутян Р.Р. Методологічні основи інформаційно-аналітичного забезпечення державного управління [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=522>
2. Участь громадян у прийнятті державних рішень. Партнерська взаємодія влади і громадських інститутів в Україні: загальна методологія запровадження, міжнародний досвід / Український незалежний центр політичних досліджень: За заг. ред. І. Попова. - К., 2006. - 32 с.

Свірін Михайло Геннадійович, к. політ.н., доцент, доцент кафедри регіональної політики та публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, м. Одеса

Цікавим прикладом форми залучення громадськості до прийняття рішень з питань розвитку територій у містах Республіки Польща є громадянський бюджет.

Громадянський бюджет є складовою частиною місцевих бюджетів у містах Польщі, статті витрат в якому визначаються шляхом голосування представників громади за пропозиціями мешканців міст і спрямовані на вирішення актуальних питань місцевого життя. Участь громадян у процесі висування пропозицій та визначенні пріоритетів для громадянського бюджету сприяє забезпеченню прозорості, підконтрольності та ефективності місцевого самоврядування.

На думку дослідника Войцеха Кебловського, практика застосування громадянського бюджету була використана в Польщі з початку у місті Сопот в 2011 році, пізніше цей досвід набув популярності і був запозичений в інших містах країни. Крім того, відомо, що за кордонами Польщі аналогічні проекти мають і інші міста. [1]. Вперше таку форму залучення мешканців до місцевого управління було застосовано в Порту-Алегрі (Бразилія) у дев'яності роки минулого століття. Перший досвід мав величезний успіх та набув поширення у інших містах Бразилії. Так, до 2008 року в цей країні ініціатива громадянського бюджету охопила близько 200 міст, в яких мешкало понад 44 мільйони жителів. За оцінками експертів, на початку цього десятиріччя громадянські бюджети були застосовані на різних континентах у кількості міст від 795 до 1500 [1; с. 12].

Специфіка «громадянського бюджету» характеризується низкою рис. Так, по-перше, жителі самостійно на основі публічного діалогу, зокрема, на веб-форумах і під час персональних зустрічей виробляють рішення про пріоритетні завдання, які необхідно вирішувати за рахунок публічних коштів

на протязі наступного бюджетного року. По-друге, фінансові ресурси, які можуть бути використані в рамках витрат «громадянського бюджету» чітко визначені при формуванні міського бюджету органами місцевого самоврядування. По-третє, територіальний масштаб проектів, які можуть бути профінансовані з «громадянського бюджету» не обмежуються територією установи, будинку чи мікрорайону. Фінансуванню підлягають і загальноміські проекти. По-четверте, результати визначення пріоритетних проектів в ході обговорення громадськістю є обов'язковими для виконання органами влади. Кошти відпускаються на фінансування саме тих проектів, які набрали більшість голосів під час голосування на офіційному сайті. Після прийняття рішення процес фінансування також є відкритим і може бути відстежений на сайті громадянського бюджету. По-п'яте, процес формування громадянського бюджету у місті не обмежується одним бюджетним роком, а є щорічним. По-шосте, в ході прийняття рішень у обговоренні проектів можуть приймати участь як зареєстровані мешканці, так і тимчасові жителі населеного пункту і, навіть, особи з іншим громадянством. Це дає змогу врахувати думки усіх зацікавлених груп у місті.

Так, у м. Гданськ в 2016 році вже вчетверте проходить обговорення пріоритетів громадянського бюджету на 2017 бюджетний рік. Сума, яка виділена для проектів громадянського бюджету міста, становить 2 500 000 злотих, для проектів в окремих мікрорайонах міста – 10 000 000 злотих. Мешканці мають подати пропозиції щодо проектів з описом кожної пропозиції, місцезнаходження проекту та його вартості. Проект має стосуватись лише місць публічного користування. Для кожного мікрорайону міста передбачені квоти фінансування таких проектів (від 887 000 до 109 000 злотих). Фінансування отримують лише проекти, що відповідають компетенції міської влади або округу міста, можуть бути здійснені протягом 2017 бюджетного року, місце реалізації проекту знаходиться на території міста і там, де міська влада може витратити кошти міського бюджету.

Проекти можуть подаватись жителями м. Гданськ, які на 1 квітня 2016 року досягли 16-річного віку і зареєстровані для постійного або тимчасового проживання у місті.

Не підлягають фінансуванню проекти, що стосуються: а) закладів (шкіл і установ освіти), які фінансуються відповідно до Закону «Про систему освіти»; б) будівель, що знаходяться у власності міста і де здійснюється комерційна діяльність; в) розробки лише технічної документації проектів. Крім того, проект не може містити назву конкретного виконавця (підприємства або організації).

Переможці конкурсу проектів визначаються шляхом голосування на спеціальному веб-сайті [2]. Проекти, обрані в голосуванні будуть внесені в бюджет міста Гданська, і їх реалізація буде здійснюватися відповідно до чинного законодавства Республіки Польща (зокрема, до Законів «Про державні закупівлі», «Про публічні фінанси»).

Проекти можуть включати в себе безліч областей: здоров'я, спорт, відпочинок, освіта, культура, комунікації, охорона навколишнього середовища, соціального забезпечення, зелених зон та інших. На голосування виносяться як проекти з інфраструктурними інвестиціями (наприклад, будівництво велосипедної доріжки, дитячого майданчика), так і проекти, які передбачають проведення окремих подій (наприклад, позашкільних заходів, вуличних фестивалів тощо).

В 2016 році переможцями конкурсу пропозицій на фінансування за рахунок громадянського бюджету у м. Гданськ стали наступні проекти:

- «Мережа великих велосипедних маршрутів Гданськ для підвищення безпеки та якості» (набрав 6733 голосів, обсяг фінансування 2 200 000 злотих);
- «Тваринний патруль» (набрав 1493 голоси, обсяг фінансування 250 000 злотих);
- «Гданська вода здоров'я додала» (набрав 1178 голосів, обсяг фінансування 140 000 злотих) [3].

Громадський бюджет є гнучким, політично нейтральним інструментом формування та реалізації місцевої політики. Він забезпечує легітимізацію рішень стосовно пріоритетів розвитку міста; залучає мешканців до управління містом і формує у них знання у сфері управління містом та навички прийняття рішень щодо управління місцевими фінансами; стимулює розвиток інновацій та підприємництва; підтримує процес децентралізації влади; будує ефективну систему зворотного зв'язку між владою та мешканцями; дає можливість безпосередньо пересічним громадянам і професійним політикам приймати участь у обговоренні питань місцевого значення. Крім того, реалізація проекту громадянський бюджет слугує активізації процесів формування громадянського суспільства місцевого масштабу.

Подальше вивчення та застосування цього досвіду у вітчизняних умовах, на думку автора, може сприяти підвищенню якості управління місцевими справами та реалізації ключових принципів належного врядування на місцевому рівні.

Список використаних джерел:

1. Kęłowski Wojciech. Budzetpartycypacyjny: krótkainstrukcjaobsługi. Warszawa: InstytutObywatelski. - 2013. - 42 s.
2. Веб-сайт проектів громадянського бюджету м. Гданськ: <https://gdansk.zetwibo.pl/projekty/>
3. Підсумки голосування за Громадянський бюджет 2016 року: <http://www.gdansk.pl/budzet-obywatelski/Wyniki-glosowania-w-Budzecie-Obywatelskim-2016,a,43029>

Чебан Олександр Іванович, к.держ.упр., доцент,

**доцент кафедри регіональної політики і публічного адміністрування
ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, м. Одеса**

Сучасні підходи до формування комунікацій між органами публічної влади і суспільством. Комунікація як явище має місце в кожній організації суспільства, демонструючи взаємодію всередині неї і з зовнішнім середовищем. Можна стверджувати, що комунікація – необхідна передумова

функціонування і розвитку всіх соціальних і управлінських систем, оскільки забезпечує зв'язок між людьми, дозволяє їм накопичувати і передавати суспільний досвід, забезпечує поділ праці та організацію спільної діяльності, сприяє ефективності публічного управління. При цьому вона зв'язує засобами спілкування та обміну інформацією всі структури суспільства з метою відтворення життєдіяльності людей, управління соціальним порядком, налагодження соціального партнерства, забезпечення широкого громадського діалогу.

Механізм діалогової взаємодії органів влади та громадськості охоплює систему параметрів, що характеризують учасників процесу взаємодії, сукупність проявів самого процесу взаємодії, нормативно-правовий та організаційний простір (ресурси та можливості учасників взаємодії), а також інформаційні потоки та зворотній зв'язок в системі взаємодії органів влади і громадськості. Розробка концепції механізму діалогічної взаємодії в державному управлінні потребує розуміння форм, параметрів, функцій, характеристик як суб'єктів, так і самого процесу взаємодії в управлінні державою, коли кінцевою метою є побудова стратегії співробітництва органів влади і громадськості.

Так, СінгхДж. розглядаючи модель двосторонньої, дорадчої або діалогової комунікації протиставив їй монологічну, спонукаючу, інструментальну або стратегічну комунікацію. Під діалогічною моделлю він розуміє трансформуючу комунікацію між співрозмовниками, що характеризується рішенням кооперативної проблеми. На відміну від цього, відповідно до монологічного моделі, співрозмовники мають чітку позицію і намагаються переконати інших за допомогою стратегічних засобів. Він зазначає, що діалогічна комунікація – це не тільки ефективні послання, що дозволяють говорити і культивувати здатність до прагнення, це комунікації в контексті всього життя [1].

Твердохлебов Є.О. визначає комунікативну взаємодію як форму раціональної соціальної взаємодії, що будується на основі діалогу та

кооперації учасників взаємодії. Отже, комунікативна взаємодія може формуватися навколо досягнення певної спільної мети, вирішення певної проблеми і будуватися навколо практичної діяльності (кооперація, фізична взаємодія), а може і не бути спрямованою на діяльність і передбачати лише обмін думками, обговорення проблеми (діалог, вербальна взаємодія).

В публічному управлінні він виділяє два головних моменти [2].

По-перше, необхідно відзначити, що під час комунікативної взаємодії актори не просто засвоюють певний соціальний досвід і включають його у свій. Вони звикають до колективних форм громадянської участі. При цьому комунікативна взаємодія сприяє формуванню і підтримці групових (асоціативних) структур, адже без неї вони легко піддаються руйнуванню.

По-друге, така взаємодія є корисною і у відпрацюванні партнерських зв'язків на рівні місцевого самоврядування та державних органів влади, між органами влади і бізнесом. Тобто комунікативна взаємодія в усіх своїх проявах може однаково позитивно впливати і на події в “системі людино-середовищних відносин”, і на управлінські процеси місцевого, регіонального і національного рівнів.

Діалогова взаємодія є найбільш сприятливою формою взаємодії як з предметно-інструментального (технології паритетної взаємодії), так і з морально-психологічного боків, тобто надає можливість вирішувати питання і зберігати автономію (як індивідуального, так і колективного суб'єкта). Однак у деяких ситуаціях найбільш ефективною може бути інша форма взаємодії – авторитарна, маніпулятивна, конформна, альтруїстична або індіферентна. Комунікативна компетентність суб'єкта соціального діалогу може визначатися широтою стратегічного репертуару форм взаємодії [3; 4].

Моделі процесу діалогової комунікації між організацією та зацікавленими сторонами можуть бути використані для визначення ресурсів й спрямовано на збільшення ймовірності встановлення цієї комунікації. Це дозволить організаціям визначити, де вони знаходяться в даний час, в плані їх діалогової практики, і де б вони хотіли (або повинні) опинитися. Модель

дозволить органам влади планувати і впроваджувати зміни для того, щоб досягти будь-якого бажаних або необхідних змін.

Список використаних джерел

1. Governance Reform under Real World Conditions: A Dialogue on Communication Challenges. May 30 - 31, 2007 – Washington, DC
2. Твердохлебов Є.О. Теоретичні засади дослідження комунікативної взаємодії в публічному управлінні
3. Крутій О. М. Комплексний механізм діалогової взаємодії органів влади і громадськості / О. М. Крутій // Державне будівництво : електронне наукове фахове видання. – 2010. – № 1. – Режим доступу : <http://www.nbu.v.ua/e-book/db/2007-1-1/doc/1/01.pdf>. 8.
4. Крутій О. М. Діалогова взаємодія органів державної влади та громадськості : [монографія] / О. М. Крутій . – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2008. – 236 с.

Піскун Єлизавета Олександрівна, студентка спеціальності "Управління персоналом і економіка праці" факультету міжнародних відносин Херсонського Національного технологічного університету, м.Херсон

Рух до ефективного партнерства між владою і громадськістю відбувається від взаємообміну інформацією (з низьким ступенем залучення громадськості) до консультації, потім - налагодження діалогу і на кінець - партнерства (з високим ступенем залучення громадськості)

1. Інформація. Відносно низький рівень участі, який зазвичай складається з одностороннього надання інформації від органів державної влади, де не потрібно і не очікується взаємодії або участі громадськості та її об'єднань.

2. Консультації. Органи державної влади просять громадськість висловити їхню думку стосовно конкретного політичного питання або політичного процесу. Ініціаторами та авторами тем є органи державної влади, а не громадськість та її об'єднання.

3. Діалог. Діалог з громадськістю необхідний владі для визначення і уточнення кола суспільно важливих проблем, проблем, що турбують громадян, визначення інтересів та ризиків, врахування всіх альтернатив для

вирішення проблеми. Будь-яка зі сторін може ініціювати діалог, який в свою чергу може бути широким або ґрунтуватись на основі співробітництва. Широкий діалог – це двостороннє спілкування, яке ґрунтується на взаємних інтересах та потенційно спільних цілях, з метою забезпечення постійного обміну думками. Його межі можуть коливатись від відкритих громадських слухань до спеціалізованих нарад між громадськими об'єднаннями і організаціями та органами державної влади. У свою чергу, діалог на основі співпраці ґрунтується на взаємних інтересах стосовно окремого політичного процесу. Такий діалог зазвичай веде до вироблення спільної рекомендації, стратегії або законопроекту. Діалог на основі співробітництва є більш результативним, ніж широкий діалог, оскільки він складається зі спільних, як правило, частих і регулярних зустрічей та має на меті розробку основних політичних стратегій і часто призводить до узгоджених результатів.

4. Партнерство. Це найвищий рівень залучення, де громадськість та органи державної влади тісно співпрацюють, в той час як громадські об'єднання продовжують бути незалежними, мають право проводити кампанії та діяти незалежно від партнерських відносин. Партнерство може включати такі заходи, як делегування громадським об'єднанням конкретного завдання, наприклад, у сфері надання послуг, а також форуми участі і створення органів із прийняття спільних рішень, включаючи питання фінансового забезпечення.

10. СУЧАСНА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНА ПОЛІТИКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Колісниченко Наталя Миколаївна, кандидат наук державного управління, доцент, доцент кафедри регіональної політики і публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, м. Одеса

Цікавими для вітчизняної практики є дослідження С. Веєраванса[1] (здійснення органами місцевого самоврядування практики належного врядування задля поліпшення умов життя населення), Е.Блума, А.Сансері та А.Леонардо[2] (аналіз цілей належного врядування на місцевому рівні). Так, автори визначають такі цілі належного врядування на місцевому рівні: забезпечення участі головних дійових осіб під час проектування моделі управління, а також збору, обробки та аналізу інформації; розробка показників управління для проведення порівняльного аналізу різних ситуацій, розуміння еволюції факторів, управління та оцінки ефективності заходів. Отримані результати включають таке:

1. Процес оцінки повинен дозволяти користувачам моделі критично аналізувати такі складові діяльності як-от: дані, на основі яких приймаються рішення, відкритий діалог, неієрархічні зв'язки, прозорість та спільне планування.

2. Оцінка інформації необхідна для прийняття рішень з критично важливих питань.

3. Цілісність процесу оцінки тісно пов'язана з характеристиками навколишнього середовища, в якій цей процес розгортається.

4. Розробка методів оцінки, які забезпечують отримання даних, є важливою складовою процесу управління.

5. Використання методів оцінки ґрунтується на довірі, згуртованості і загальній цілеспрямованості громади.

6. Використання методів оцінки сприяє врахуванню різних точок зору.

7. Процес, який об'єднує оцінку з іншими аспектами організаційних перетворень, буде більш потужним, якщо визначені його стандарти.

8. Високі витрати на впровадження та рівень складності уповільнюють потенціал управління з широкого впровадження нових практик.

Покращена функціональність і гнучкість демократичного місцевого самоврядування забезпечується за рахунок застосування накопиченого досвіду, в тому числі щодо усунення прогалин у наданні послуг та застосуванні нових знань; розробка стратегій, програм та практики, які спрямовані на підвищення участі громадян і розширення їх прав і можливостей прямої і непрямой участі та розширення прав і можливостей жінок та інших раніше безправних груп сприяє якості рішень місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Weerawansa S. Factors influencing good governance in local government institutions for achieving quality of life / Saman Weerawansa. – Mode of access: <http://archive.cmb.ac.lk/research/bitstream/70130/3002/1/Factors%20influencing%20good.pdf>
2. Bloom E., Sunseri A., Leonard A. Measuring and Strengthening Local Governance Capacity: The Local Governance Barometer / Evan Bloom, Amy Sunseri, Aaron Leonard. – USAID, 2003. – 38 p.

Целсвін Євген Юрійович, аспірант кафедри політології Одеського національного політехнічного університету, м. Одеса

Драматичні події останнього десятиріччя, що переживає наша країна, вивели регіональний чинник у число ключових в усіх без винятку сферах суспільного розвитку. Повною мірою це стосується й соціально-гуманітарної політики.

З проголошенням державного суверенітету та незалежності процеси формування націополітичної ідентичності в Україні отримали новий

поштовх, заданий націонал-демократичною парадигмою. Адже, реалізація державотворчого проекту залежить, перед усім, від того, наскільки успішною виявиться державна політика з питань формування політичної нації. На порядку денному новопроголошеної держави стали питання становлення нової культурної та мовної політики, докорінної зміни освітянської доктрини, пошуку сучасного інструментарію формування політики національної пам'яті.

Історична пам'ять є невід'ємною складовою національної ідентичності. Усвідомлення спільності історичної долі нарівні із мовою, традиціями, фольклором через набуття почуття духовної спорідненості об'єднує індивідуумів, окремі соціальні групи у нації. Такі колективні уявлення про минуле є важливим соціокультурним феноменом колективної та індивідуальної самоідентифікації. Безумовно, формування історичних наративів є процесом спонтанним та еволюційним. Втім, у сучасних умовах найвпливовішим суб'єктом формування національної пам'яті виступає держава, оскільки саме держава володіє найпотужнішим арсеналом можливостей та спеціальних засобів відповідної політики та управління. Дану сферу діяльності органів публічної влади у політичному та науковому дискурсі прийнято називати «державною політикою пам'яті», під якою розуміють сукупність офіційних репрезентацій історичного минулого, комеморативних стратегій та практик, орієнтованих на формування історичної стратегії пам'яті національної спільноти.

З огляду на те, що в Україні процес націєтворення ще не завершений, про що свідчать перманентні динамічні соціальні зміни та драматичні події останніх часів, питання визначення концептуальних засад державної політики пам'яті, зокрема цілей, пріоритетів, засобів та методів її впровадження, не тільки не втрачає своєї актуальності, але набуває статусу державоутворюючих.

Розв'язання цього завдання відбувається в досить непростих реаліях. Адже сучасний стан колективної пам'яті українців є доволі специфічним. Його визначають такі фактори, як (1) наявність у суспільній свідомості населення України виразного дуалізму у поглядах на минуле, вираженого у співіснуванні двох антагоністичних моделей історичної пам'яті, які умовно можна позначити як «націоцентрично-державницьку» та «імперсько-радянську» [1]; існування визначених регіональних варіантів колективної пам'яті, що продукує відмінні типи колективної ідентичності (2); розмитість уявлень про походження, етно- та націогенез українців, що спричиняє недоформованість на рівні колективної пам'яті історичної автономності українського народу (3); комплекс віктимності, що виступає лейтмотивом історичного нарративу українства, в наслідок чого у суспільній свідомості Україна постає жертвою, об'єктом, а не суб'єктом творіння власної історії (4); відчутна орієнтація на історичні нарративи сусідніх країн певної частини населення України (5); певна відірваність української національної пам'яті від загальноєвропейського історичного контенту, так само, як і віддаленість та неартикульованість української нації у пам'яті європейців (6); відчутна присутність в історичній свідомості громадян України знаків радянської доби, які зберігаються завдяки механізму ретрансляції через покоління та усталені зразки радянської художньої творчості й символічний простір (перелік державних свят, церемонії, пам'ятники, топоніміка тощо).

Отже, у цілому стан історичної пам'яті українців можна охарактеризувати як кризовий, а зазначені вище чинники ускладнюють формування та впровадження ефективної політики пам'яті. У таких непростих обставинах ефективне формування концептуальних засад державної політики пам'яті потребує чіткого визначення стратегічних цілей та окреслення засобів їх досягнення. Серед них виокремимо дві: максимальне використання потенціалу історико-культурної спадщини у справі патріотичного та естетичного виховання (1) та узгодження регіональних

інтерпритацій історичного минулого із загальнонаціональним каноном історії (2). Задля їх реалізації необхідно використовувати наявний потенціал національно-культурної спадщини.

У цьому зв'язку відзначимо, що всебічна підтримка з боку місцевих органів влади громадських ініціатив, популяризація регіональної історико-культурної спадщини, стимулювання досліджень у цій сфері професійних істориків та мистецтвознавців має бути невід'ємним компонентом політики пам'яті на регіональному рівні.

Список використаних джерел:

1. Симоненко І. Концептуальні засади державної політики пам'яті. Аналітична записка / І. Симоненко // Інститут стратегічних досліджень. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/241/>

Ясиневич Станіслав Людвигович, здобувач кафедри регіональної політики та публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ при Президентіві України, м. Одеса

Вплив інформаційно-комунікаційні технології на формування соціально-інформаційного простору. Новітня парадигма розвитку теорії громадянського суспільства має принципово плюралістичний та діалогічний характер. На відміну від попередніх епох, сформовані в її межах концепції громадянського суспільства не претендують на монопольне володіння істиною, вони, як правило, відкриті до полеміки та взаємозбагачення з іншими концепціями. Новітня парадигма помітно відрізняється від попередніх зростанням методологічної та ідеологічної варіативності та підвищенням швидкості продукування та поширення концепцій, їх взаємодії (завдяки засобам масової інформації, перш за все, телекомунікаційним і особливо Інтернету) із масовою свідомістю та соціальною практикою [1].

У попередню епоху інформаційно-комунікаційна природа соціальних відносин характеризувалася переважно просторовими комунікаціями, що

поєднують людей у фізичному просторі. Але зараз все більш очевидні пріоритети інформаційних відносин як способу і форми реалізації соціальних взаємодій. Саме такі відносини мають вплив на становлення інформаційного суспільства, що в свою чергу створюють умови для формування сучасного громадянського суспільства, що має свої відмінності.

В інформаційному суспільстві кардинально змінюються всі сфери життя: від технологічної та виробничої до економічної і культурної. Істотно змінюються форми мислення та світогляду. Інформаційне суспільство, як зазначає Баас С. – це технокомунікаційна частина постіндустріального суспільства, таке суспільство, де сфера послуг має пріоритетне значення по відношенню до промислового виробництва і аграрному сектору. Головними продуктами виробництва і споживання виявляються інформація і знання. Комп'ютерна революція та Інтернет-революція – це не тільки просування високотехнологічних брендів постіндустріального суспільства. Крім соціальних, правових та етичних питань автор досліджує також політичні, конституціональні і економічні проблеми, розглядає різні дискусійні питання з приводу перспектив розвитку інформаційного суспільства [2].

Хоркхаймер і Адорно зазначають, що у суспільстві постмодерну, де інтереси громадян підпорядковані «індустрії культури» і політичному перформансу, інститути ЗМІ стають підконтрольними ринку і владним структурам, нагороджують певні групи владою і престижем, подібно монархам у феодальну епоху. Політична участь публіки зводиться до мовчазного споживання медіапродукту [3].

Громадяни користуються сервісами державних структур і приймають на себе роль споживача, чекаючи чергового рішення з боку владних інститутів. Такі тенденції формують «маніпулятивну» публічну сферу, створювану ринком і владними інститутами для легітимації існуючого соціального порядку [4].

В основі трьох аспектів громадянського суспільства – духовного, економічного, соціального, міститься фундаментальне соціальне протиріччя

держави і громадянського суспільства. Підґрунття даної опозиції має багато аспектів одним з яких є вплив інформаційного фактора. Можна стверджувати, що в інформаційному суспільстві з розвиненою інформаційною інфраструктурою, в умовах віртуалізації всіх відомих сфер людської діяльності самореалізація особистості як системоутворюючого елемента громадянського суспільства протікає в специфічних умовах.

Сучасне інформаційне суспільство вже сьогодні вносить корективи в розподіл різноманітних соціальних ролей між пасивним натовпом і пасіонарними лідерами, а перспективі обіцяє суттєве розмивання бар'єрів між цими двома іпостасями громадянина та члена соціуму. Нові інформаційні технології, сучасні властивості соціально-інформаційного простору кардинально знижують ценз на право і можливість стати реальним лідером громадянського суспільства. Нові властивості соціально-інформаційного простору (виртуалу) забезпечують необхідну енергетику соціальної дії.

Ці властивості соціально-інформаційного простору по-справжньому заявили про себе лише в епоху інформаційного суспільства. До їх числа можна віднести інформаційну прозорість, проникність простору, інформаційну залежність соціуму, демократизацію і персоналізацію доступу до соціально-інформаційних ресурсів, швидкодія і масштабність соціальних процесів в інформаційному середовищі. [5].

Отже, в наші дні доступ до інформації – це фундамент соціальності, основа громадянського суспільства. Це проявляється у володінні світовим контентом, свободі знати, оцінювати, голосувати, керувати, приймати рішення, мати можливість відчувати самоповагу, судити, коментувати, свідчити і т.п. Сучасна людина отримала більш широкі права і реальну можливість заволодіти увагою, втрутитися у різноманітні сценарії, оцінювати їх і транслювати світові свою оцінку того, що відбувається, створювати власні версії, діяти і закликати до соціальної дії і т.п. Для цього немає необхідності бути формально організованим представником громадянського суспільства.

Список використаних джерел

1. Боднар К.А. Зміна парадигм у становленні та розвитку теорії громадянського суспільства (історико-філософський аспект). – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата філософських наук зі спеціальності 09.00.05 – історія філософії. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2010.
2. Baase, S. A Gift of Fire: Social, Legal, and Ethical Issues for Computing and the Internet / Sara Baase. – Publisher: Prentice Hall; 2008. – 528 p
3. Хоркхаймер М., Адорно Т.В. Диалектика просвещения. Философские фрагменты. – М.-Спб., 1997.
4. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие: пер. с нем. СПб.: Наука, 2000.
5. Сляднева Н.А. Гражданское общество и информационное общество: проблема коэволюции [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.aselibrary.ru/datadocs/doc_926li.pdf